

V
I
G
R
E
D

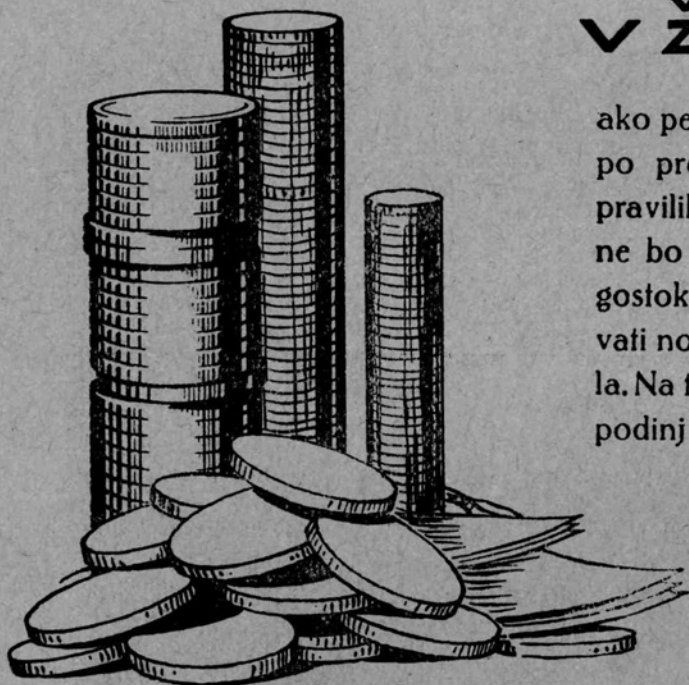
ŽENSKI LIST

1930

5

MNOGO DENARJA

Vam ostane
v žepu,

ako perete perilo
po preizkušenih
pravilih. Nič več
ne bo treba po-
gostokrat kupo-
vati novega peri-
la. Na tisoče gos-
podinj ve, da je

Schichtov način pranja

najbolj praktična metoda na svetu. Perilo se čez noč namoči v raztopini praška za pranje „Ženska hvala“. Zjutraj se perilo nalahno izpere s Schichtovim JELEN milom, a ko se v raztopini tega mila še prekuha, oprano je brez men-
canja in drgnjenja. Perilo postane belo kot sneg, ker „Ženska hvala“ in JELEN milo odnašata nesnago. Vsak oprani kos postane kot nov, a tako pranje niti najmanj ne škodi perilu.

VIGRED

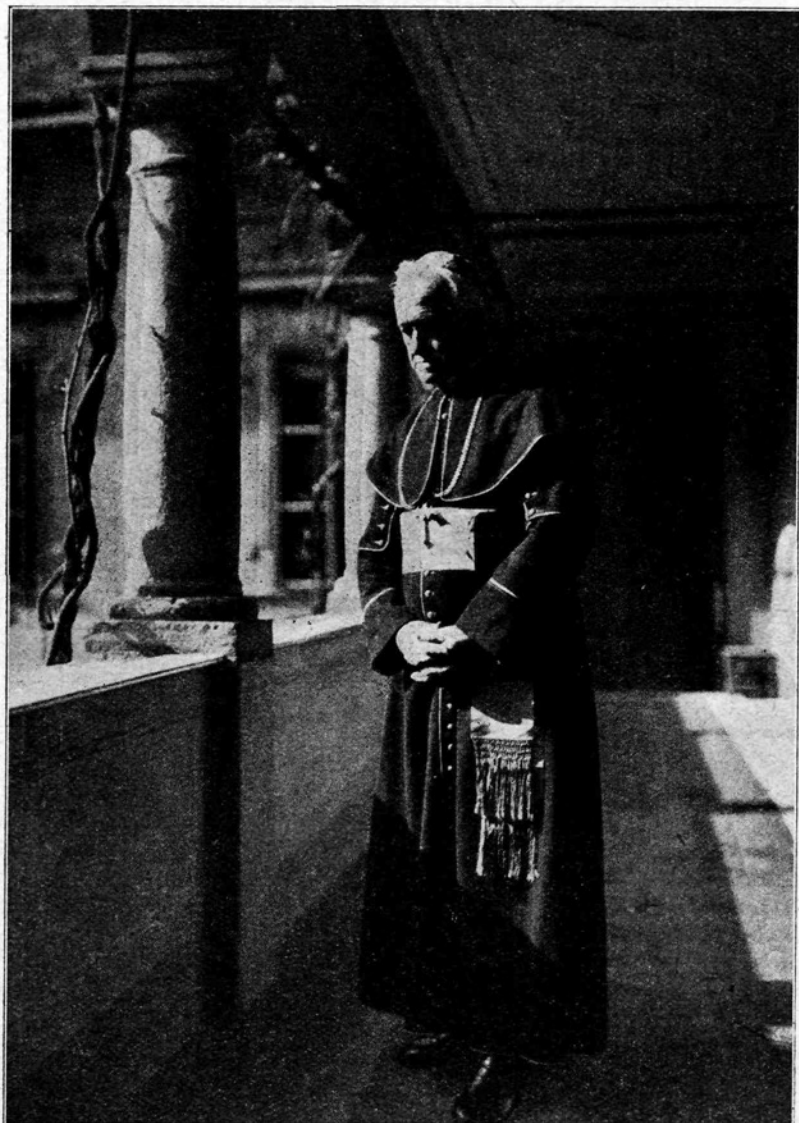
LETO VIII

V LJUBLJANI, 1. MAJA 1930

ŠTEV. 5

1850

*Dr. Anton Bonaventura Jeglič,
knez in škof ljubljanski.*

1930

Vladiki-knezu za osmi decenij.

Desetkrat osmo leto je minilo,
odkar gora slovenskih sin, si luč sveta ugledal,
da dete še, otrok poslej in slednjic mož
živiš in delaš, služiš večni Luči.
Desetkrat osem let je dolga doba.
Življenje samo že utruji...
Ti pa — Prejasni — poznal počitka nisi:
delo, delo, trud in trud — tako si veliki kipar
naš narod klesal, vzgajal, vodil.
In veropal si in ljubil si in vztrajal si —
zato Te ljubimo, naš Bonaventura,
zato smo vdani Ti — naš knez,
zato smo zvesti Ti — vladika — škof slovenski.

Oče in knez —
med nas si prišel izbran od Boga
in po milosti božji vladika —
da vodiš, učiš, blagoslavljaš —
vršec apostolov delo — človek in božji poslanec...

Duh božji veje, kjer hoče —
tako pismo veli, in vendar
darovi sednerti so, ki Duh, ki Ljubezen jih večna deli,
po rokah maziljenih škofa.

Prišel si, sejavec prejasni —
glej njibe zorane, glej srca odraslih, glej srca otroška:
osa nežna, polna čistote, sladkosti —
kot cvetje vonjivo žlahtne čaše odpira in semena čaka.

Seme, vladika prejasni, so dari,
ki sveta jih tvoja desnica
iz daljnih, daljnih nebes
na zemljo zeleno prikljče, v živa srca človeška.

Darovi so to Duha, ki vodi
mogočne te zemlje kot vodo v strugi,
ki iz časnosti v večnost se zliva...
Izprosi, predobri pastir, otrokom božjim
dar sveta, Modrosti in še,
kar te je početek — Strah božji...

Tako bomo božji otroci in tvoji,
vladika in knez naš prejasni.
Duh božji veje, kjer hoče...
Molitev pa s tebe iz neba na zemljo
raz zemlje v nebo srebrne mostove, ki Milost po njih se sprehaja...

Ti moli za nas in prosi, pastir in vladika,
da zvesti ostanemo Njemu, ki zemlja mu je podnožje
in zvezde ter luna in solnce
igračke v rokah vsemogočnih.

Molitev pa naša bo pesem, ki kot golobica srebrna
v nebo bo hitela za Te, ki oče si naš in vladika:
da Oče nebeški Tvoj trud blagoslovi,
da Oče nebeški nekoč po večer u življenja Te k Sebi pozovi...

Živel, višji svečenik!

Za osemdesetletni jubilej prevzvišenega škofa in kneza

Antona Bonaventure Jegliča.

*Kaplja je naš rod
v morju narodov; —
duhu našemu, Gospod,
dal si blagoslov — —
Mi smo skromni cvet
sred ortov človeštva ...!
Ti pošiljaš nam može velike,
kneze, modre svečenike,
v zarji večne slave
tvoje nas uče postave,
o Gospod! —
Sred ortov človeštva
mi smo skromni cvet!
Zapel je zvon,
ko klil je majski cvet:
»Živi naj škof Anton!
O Bonaventura! —
Zoeličanja ura
za vse, ki volje so blage ...
,Marija brezmadežna
in božje srce!
Veselo oznanilo.
Naprej — do duhovne zmage!«*

*In Mož je šel naprej — —
Zdaj zmag obhaja jubilej.
Za krepka dva On sam velja!
Še več! O saj je, kakor dà
mladeniči so štirje v Njem,
ki vsakemu je dvajset let!*

*O, moli zanj, hvaležno srce!
Pri delu in borbah je vztrajal,
za čednost odločno nam vzgajal
mladeniče, naše može,
v nebesa vodil matere, žene,
mladenkam-devicam je v dušo zasajal
ljubezen za jasno svetost — —
Gospod pa obnavlja njegovo mladost.*

**S prigodnjo številko ustavimo list vsem, ki še
niso poslali nikake naročnine.**

Moj poklic.

(Dopisi Vigrednic.)

(Nadaljevanje.)

Ko prebiramo dopise naših tovarišč Vigrednic o našem vprašanju, v kakšnem razmerju so napram svojemu stanu in poklicu, smo včasih resda prijetno presenečeni, videč, kako se nekatere tovarišice srečne počutijo v svojem poklicu, čeprav jim nalaga dosti dela in odgovornosti; a še večkrat smo žalostni, videč in čitajoč, kako morajo naša dekleta le premnogokrat v nežni starosti 12 ali 14 let z doma, ki jih ne more v svojem uboštvu prerediti, pa morajo iti služiti ali se učiti kakega rokodelstva ali obrti v najtežjih okoliščinah, ki si jih le misliti moremo. Strahotne so namreč, kakor čitamo v naših listih, razmere našega kmetijskega prebivalstva. Slovenija ima vsega skupaj približno 150 tisoč kmetijskih gospodarstev. Od teh je 52 tisoč takih družin, katerih posest ne presega dveh hektarjev zemlje, ki torej kljub vsej pridnosti ne morejo živeti od tega, kar pridelajo. Pred vojno so šli posamezni člani takih ubožnih družin v Sev. Ameriko; zdaj je ta zaprta. Kam zdaj? Mnoga naša dekleta gredo zdaj za kruhom v južne kraje naše države. Od takih nismo prejeli še nobenega dopisa. S skrbjo gleda tudi »Vigred« za njimi. »Vigred« jim privošči kruh, ki ga tam doli dobe, ali obenem srčno želi, da bi dekleta v novih okoliščinah ostala značajna, trdna v veri, čista v življenju.

Naj sledi tu najprej neki dopis, ki vzbuja v nas vroče sočutje in h kateremu hočemo ob koncu dostaviti pripombo.

Sem hči kmetijskih staršev. Že v zgodnji mladosti so mi pokvarili zdravje. (Dopisnica ne pove, s čim?) Z 12 leti so me dali učiti sešivanja. Takrat se je začelo moje gorje. Mojstrica je bila nečloveško kruta z menoj. Tri leta sem trpela lakoto, mraz; po 16 ur dnevnega sedenja; včasih sem morala sama vsa slabotna, pa na polje delat v družbi z močnimi delavci. In vedno lačna, izstradana. Bila sem bleda, suha, izmučena kot uboga cvetka pod snegom. Dela nisem dobila nikoli takega, da bi se kaj naučila. Po treh letih groznega pekla nisem znala nič. Poleg vsega tega pa še ob zdravje. Ko me je slednjič (spomladi l. 1918) mati pripeljala k nekemu zdravniku, je ta kar divjal od nevolje, češ: »Kako ste mogli svojo hčer tako pozabiti?!« Ker je bila bolnica takrat polna vojakov, sem morala domov. Tu pa so moji lastni bratje in sestre bežali pred menoj, boječ se, da ne bi našli od mene bolezni. Oh, kolikokrat sem si rekla: »Čemu sem pač na svetu?« Da bi si pa vendarle mogla kruha služiti, sem hodila k sosednim šiviljam in jih prosila, da mi kaj pokažejo. Tako sem krpala svoje pomanjkljivo znanje — bila sem pomočnica tudi v Ljubljani in drugod —, da sem slednjič postala samostojna. Imam sedaj 28 let. Ali moje zdravje je za vedno uničeno. Kakšno veselje naj imam potem do svojega poklica? Na glas, da bi se slišalo v sleherni vas, bi kričala: »Starši, za Boga vendar, prepričajte se prej, preden daste svojega otroka človeški zverini v učenje! Pa tudi vi, obrtniki, obrtnice, ki sprejemate učence in učenke, pa jih nečloveško mučite, gorje vam! — Ko bi vedela, da bodo te vrstice vsaj eno mlado bitje rešile enake usode, pa bi bila srečna v vsej svoji nesreči.

Z neznano nam dopisnico tudi mi to iskreno želimo. Po pravici se vprašujemo: kje je bilo tedaj obrtno nadzorstvo, da ni nič videlo? Ob koncu dopisa naj pa dostavimo — kakor zgoraj omenjeno — pripombo. V zadnji (4.) številki »Vigredi« smo navedli dve temeljni načeli, po katerih kristjanje presojava poklic, stan. Ne bomo jih tu ponavljali, ker si jih vsaka naša čitateljica z lahkoto prečita (str. 77!), ako bi jih bila pozabila. Zapisali pa smo ondi: »Naj navedemo danes samo prvi dve načeli...« Iz tega sledi, da je morda še kakšno nadaljnje načelo. Je, tretje, katero se glasi: Ker so pa dejanske razmere, ki so vplivale na tvojo izbiro poklica, človeško delo, zato ni zoper božjo voljo, če si skušaš svoj položaj izboljšati. To moramo poudariti proti krivemu nauku socialistov, ki trdijo: »Ni res, da je pisana raznolikost človeških potreb od Boga, in ni res, da se prav v tej raznolikosti

potreb človeške družbe javlja božja volja, kažoč, da morajo vsled tega biti raznoliki poklici in stanovi; če bi bil stan, poklic od Boga človeku odkazan, se ne bi smeli upirati zoper socialni nered, zakaj vsak tak upor — trdijo socialisti — bi bil upor zoper Boga, zoper božje uredbe in torej bogokletstvo.« (To je trdil n. pr. nemški delavski voditelj Fritz Tarnow v Frankfurtu a. M. 1. 1929.) Naš odgovor, odgovor kristjanov, na to trditev je iz povedanega jasen. Drugo pa je vprašanje: Kaj pa, če si svojega položaja nikakor ne morem zboljšati, svojega stanu nič več ne spremeniti? V tem slučaju socializem, ki ne priznava Boga in previdnosti božje, ne ve odgovora. Ve pa za odgovor krščanski svetovni nazor; ta odgovor se glasi: »Sprejmimo naloženi križ in ga nosimo za Kristusom!« To naziranje pa nikakor ni — kakor spet trdijo marksisti in boljševiki — opij (prazna omama) in slepilo za trpeče ljudstvo; nikakor ne! Zakaj krščanski sociologi in zastopniki ljudstva ne bodo nikdar nehali boriti se zoper krivične socialne uredbe.

Kako naj se torej vede človek (ženska ali moški, samski ali poročeni) v svojem poklicu? Ali naj bo to naš vzor, kateri se na žalost vrši dandanes čimdalje bolj, da človek stori samo toliko, kolikor mora, pod pritiskom nadzorstva, oči gospodarjevih, brez notranje ljubezni do stvari, brez požrtvovalnosti? Namesto dolgih besed stoj tu zgled iz vsakdanjega življenja: Če beremo v časopisih, da je ta ali ona oseba 25, včasih celo 40, tudi 50 let v isti službi, v isti družini in jo vsi ljubijo in spoštujejo kot rodbinskega člana, je to najlepše ogledalo za delojemalca kakor tudi za delodajalca: Delojemalec (služkinja, delavka...) je bil brez dvoma z vso dušo vdan svojemu delu, poklicu, in je v vsem skrbel za dobrobit delodajalčevo; delodajalec pa je bil brez dvoma v delojemalcu videl res — človeka, osebnost! (ne pa — žival!)

V zadnji (4.) številki »Vigredi« smo kot zgled težkega poklica navedli mornarje, in kako je 38 naših mornarjev z ladje »Daksa« dne 26. jan. t. l. utonilo v Atlantskem oceanu. Če prebiram dopise Vigrednic, se mi vsa Slovenija zdi kakor viharno morje, na katerem se veliko število naših deklet obupno bori z valovi in vrtinci in je le manjše število tistih, katerih barka mirno plove naprej proti cilju. V tem opazovanju me potrjuje genljiv dopis »Samske tovarniške delavke«, pišeče nam (okrajšano):

V tovarno hodim že 10 let. Ostala sem samska, ker mi je srce tako velevalo. V naši tovarni je zaposlenih nad 100 mladih deklet. Jaz sem najstarejša med njimi. Stavijo mi vsakovrstna vprašanja, prosijo me nasvetov. Na žalost, nisem zmožna, da bi jih znala prav voditi, dasi vidim, kako težko je življenje revnih slojev. Te uboge revice stopijo s 15 leti v svet in prično strašni boj z življenjem, in to brez zadostne vzgoje. Kako hitro jih pogoltnejo vrtinci! Prosim Vas, pišite kaj več v »Vigredi« za dekleta v tovarnah.

Vsem dekletom, obupno se borečim z vrtinci življenja, kliče »Vigred«: Če so oblaki še tako črni, če vas hočejo zagrniti, pokopati v globino še tako strašni valovi, oči kvišku! Križa vam ne more zastreti nobena noč! Križ le bdi nad vami! H križu dvigajte oči in vihar se bo poglel!

Moj cilj je bil: učiteljica, vzgojiteljica. Pa prišlo je vse drugače. Očeta ni bilo doma, bil je v Ameriki. Mati me je dala v samost. šolo, kjer sem dovršila 5 raz. osnovne in 1 raz. mešč. šole. V tem se je vrnil oče. Ni dovolil, da bi nadaljevala šolanje, češ: »Ne boš gospóde špilala!« Ostala sem torej doma in delala. Minilo je 6 let. Tedaj pa je neki učitelj pregovoril očeta, naj me pošlje v trg. tečaj v Ljubljano, češ, da bom dobila potem službo v kaki pisarni. Službe nisem dobila. Morala sem torej s 24 leti vstopiti kot učenka v neko trgovino, kjer pa opravljam tudi vse gospodinjstvo. Doma imam še 5 sester in enega brata, vsi nepreskrbljeni; očetovo gospodarstvo je majhno, ne more družine preživljati: Silno sem nesrečna. Nikjer ne najdem miru. Kaj naj storim?

Kaj bi Vigrednice svetovale tej sestri? — Eno stvar bi mi pripomnili: En vzrok, da se dekle čuti nesrečno, utegne biti ta, ker si v nežnih letih, poslušajoč svoje nagnjenje, ustvari neki ideal življenja, ne da bi pomislila,

če je zanjo dosegljiv. Zato treba v našem času, ko je boj za obstanek tako strašen in ko je za dekleta čimdalje manj verjetnosti, da se bodo omožile, že prav zgodaj, že v osnovni šoli navajati k temu, da odločujejo glede življenjskega poklica v prvi vrsti dejanske razmere (imovinske razmere staršev itd.) in šele v zadnji vrsti — osebno nagnjenje.

Tistim dekletom, ki od poljskega dela, dasi so pri tem zdrave in zadovoljne, pa vendar z neko zavistjo gledajo v mesto, kjer sede njih »srečnejše« (I) tovarišice kot »uradnice«, naj natisnemo ta-le pretresljivi dopis v premislek:

Silno nerada zapišem to, kar sem, namreč — uradnica. Prišla sem do prepričanja, da smo me v našem poklicu najbolj zaničevane ter zapostavljene. Kolikokrat me rani ta ali ona opazka, češ: »Žena sodi v kuhinjo in ne za pisalno mizo!« Saj je to popolnoma res, toda — mar sem se prostovoljno vrnila v pisarno?!

Stara sem 20 let. Ze s 17. letom sem vstopila v službo.

Zakaj sem si izbrala ta poklic? me boste vprašali. Nisem odločevala sama, ampak drugi. Dobro se še spominjam: bila sem v 5. razr. ljudske šole. Bila sem odličnjakinja. Doma in v šoli se je pričelo ugibanje, kam z menoj prihodnje leto? Skupno so sklenili, da pojdem v meščansko šolo in že so mi tudi zbrali poklic. To bo, kar je oče. Morala sem torej v trg. šolo. V 5. razr. sem seveda ta načrt sprejela z velikim veseljem, saj nisem videla nič drugega nego denar, ki ga bom zaslužila in pa, da bom uradnica — to ... to.

Pa je prišlo drugače. Polagoma se je vzbudila v meni želja, da bi postala učiteljica in bi potem poučevala kot redovnica. Želja je postajala vedno večja in že sem se vsa utopila ter bila srečna s to svojo odločitvijo. Ko sem to povedala domačim — tega ne bom nikoli pozabila — je nastal hrup. Osorno, ko nikdar poprej mi je rekel oče: »Če zate plačujem, boš tudi tja šla, kamor bom odločil jaz!« Molčala sem — Morala sem ubogati. Toda, šele danes vem, kako usodno je bilo zame to molčanje. Vse moje življenje je s tem uničeno. Nisem še tako poznala življenja. Kolikokrat se spomnim nazaj! Prepozno! Solze so mi v tolažbo, drugi ne čutijo moje boli.

Kaj sem sedaj? Sužnja svojemu gospodarju. Za borih 600 Din delam od pol 8 do pol 1 in pop. od 2 pa navadno do 8, le izjemoma do 7. Ko pridem domov, me čaka delo od vseh strani. Ali naj dam šivilji? Zaslužek ne pusti. Moram delati sama, ne smem se ozirati na uro, zgotovljeno in zašito moram vse imeti. In koliko nas je v pisarni! Zdi se mi, ko da bi se norčevali iz nas. Če nočes delati za toliko in toliko, dobim drugo, ki mi bo rada delala 2 meseca zastonj, da bo potem dobila mogoče 300 Din mesečne plače. Tako je. Vsaki naši mladi Vigrednici svetujem, naj dobro premisli, preden se bo odločila za — uradnico. — — — —

Kmetka hči sem. Imam čez 20 let. Živim v silno težkih domačih razmerah. Mladost mi poteka brez vsake koristi. Rada bi se učila kuhati, najraje v Ljubljani; ali kaj, ko je nič ne poznam. Kakó naj dobim mesto, kjer bi se učila? Tudi se bojim, da ne bi prišla med slabe ljudi. Razodela sem »Vigredi« svojo žalost. Zelo bom hvaležna za vsak nasvet. Izmed vseh poklicev mi najbolj ugaja poklic šivilje. Pa vkljub vsemu pozvedovanju ne dobim primerne mesta. Imam 18 let. Sploh ne vem, ali mi bo mogoče doseči ta cilj.

Tema dopisoma bodi v odgovor: Razodeneta naj svoj popolni naslov. Morda se bo dalo kaj storiti.

Premnogim drugim: po možnosti prihodnjič!

(Dalje prihodnjič.)

O. S.:

Pod Antikristovim jarmom.

III.

(Nadaljevanje.)

Pridemo do najžalostnejšega poglavja, do poglavja o udejstvovanju boljše vizma v versko-nravnem oziru.

Boljševizem temelji na materijalizmu, torej na zmoti, da obstoji samo tvarni svet. Boljševizem torej ne priznava ničesar nadzemeljskega, nadčutnega, nadnaravnega. Česar ne vidim, česar ne morem s čuti zaznati, tega ni. Torej ni duše, ni Boga, ni greha, ni milosti, ni čednosti v nadnaravnem smislu, ni zaslužena za večnost, ni nebes ne pekla, ni večnosti. Človek je samo bolj razvita žival. Boljševizem nima nobenega spoštovanja pred človeško osebnostjo. Saj po njego-

vem človek nima duše, ni podoba božja, ni odrešen s krvjo Odrešenikovo, ni poklican, da enkrat posede nebesa. Vsi nadčutni in nadnaravni razlogi za spoštovanje do sočloveka za boljševika ne pridejo v poštev. Zato boljševizem mori in pobija brez pomisleka vse, kar se mu stavi na pot. Kdor se ne strinja z njegovimi načeli, je protirevolucionar in zasluži, da se ustrelj. Boljševizem koraka preko stotisočev, milijonov nedolžnih žrtev. Boljševizem ne pozna usmiljenja. Gorje ljudstvu in deželi, kjer je zavladal boljševizem! Komaj kdaj v zgodovini človeštva se je tako neusmiljeno klalo in pobijalo kakor pod boljševiško oblastjo.

Ali pa boljševiški »evangelij«, ki taji dušo, Boga, večnost, more resnično osrečiti človeka? Nikdar in nikoli! Nikjer ni toliko samomorov kakor prav v Rusiji. Materijalizma se človek kmalu preobje.

Boljševiški uradni priročnik »Naloge in metode ruske propagande« pravi: »Vedno se moramo zavedati, da nikdar ne more nastopiti položaj, ko bi mogli samo majhen del onega pota, ki ga ima napraviti naša stranka, iti skupaj s katerimikoli verskimi skupinami. Naša pota gredo narazen od potov vsakere religije. Celo slepcu bo jasno, da je do skrajnosti potreben boj proti duhovniku, pa naj se potem imenuje pastor, abbe (kat. duhovnik), patriarh, mulah, ulema ali papež. In da je ravno tako neizogibno, da razširimo ta boj v boj proti Bogu, pa naj bo to Jehova, Jezus, Buda ali Alah.«

Boljševizem torej hoče uvesti med ljudi popolno brezboštvo. Človeštvo brez vere in brez Boga. »Vera je omamno sredstvo za ljudstvo,« to je eden izmed temeljnih nauk boljševizma. — Boljševizem je zavrnil deset božjih zapovedi. Greha ni. Vesti ni. Vse je dovoljeno, razen kar prepoveduje surova sila človeškega postavodajalca. Vlada diktatura surove sile. Boljševizem vodi nazaj v staro dobo paganskega tiranstva.

Ker pa so božje zapovedi utemeljene v človeški naravi, je nujno, da mora boljševizem priversti ljudstvo, ki se je vdalo boljševiškim naukom, do popolne propasti. Tako ljudstvo je neizbežno zapisano poginu. V kratkem se bodo izpolnile nad njim besede: Gens et regnum, quod non servierit tibi, peribit — ljudstvo in kraljestvo, ki ne bo služilo tebi, o Bog, bo poginilo.

Boljševizem, ki je smrtonosni strup za ljudstva, je hkrati smrtni sovražnik krščanstva. Ne opominja nas zastoj papež tako pogostoma, naj molimo za ubogo Rusijo, naj molimo za odvrnitev komunizma.

Na zadnji konferenci brezbožnikov, ki se je vršila v Moskvi, je rekel Jaroslavski, generalissimus vseruske vojske brezbožnikov: »Mobilizirati bomo morali vse naše moči, da pokončamo hidro (kačo) religije.«

Uradni boljševiški organ »Izvestja« je zapisal 24. avgusta 1929: »Rusija, domovina socializma, mora zavedno dobojevati boj zoper vero.«

Število članov zveze brezbožnikov je naraslo od zadnjega kongresa l. 1926. do 1929. za 300% in je doseglo en milijon. Število protiverskih seminarjev je poskočilo od 9 na 89. Število protiverskih tečajev od 6 na 93. V Moskvi je protiversko vseučilišče in l. 1930. bo otvorjeno državno protiversko gledališče. Ljudski komisarjat za umetnosti je določil nagrado za protiversko gledališko igro, v kateri bo »versko praznoverje« najboljše zasmehovano. L. 1929 so predvajali tudi štiri protiverske filme. V vsej sovjetski Rusiji so ustanovili 20 protiverskih muzejev z osrednjim muzejem v Moskvi. Brezbožniki izdajajo dva dnevnika in štiri periodične časopise z naklado več stotisoč. L. 1929. je bilo na svetlo danih 128 knjig, ki se pečajo izključno s protiverskim vprašanjem.

Odrpali so nedeljo in vse krščanske praznike. Teden obsega samo pet dni. Novo leto se začne 1. novembra v spomin zmage boljševiške revolucije — in strašnega zaslužjenja bednega ruskega ljudstva! Leto obstoji iz 360 delavnikov, ki so razdeljeni v 12 mesecev in 72 tednov, ter iz petih oz. šestih praznikov. Ti

»prazniki« so: 22. januar (Leninov dan), 12. marec (padec carizma, začetek februarске revolucije), 1. maj, 7. in 8. november (začetek boljševiške revolucije, tudi oktobrske revolucije imenovane: 25. oktobra po julijem ali 7. novembra po gregorijanskem koledarju). 22. januarja praznujejo obenem tudi obletnico »krvave nedelje« 1. 1905.

Boj za uničenje samostanov se nadaljuje. V zadnjem času so zaprli okrog 220 samostanov. Podrli so znamenito Marijino kapelo na Moskovskem Rdečem trgu. Končni cilj boljševiških brezbožnikov je: zapreti vse cerkve in samostane.

Douillet pripoveduje v svoji knjigi, da so boljševiki zaprli nebroj šol. V šolah se morajo učiti budalosti kot je tale: Kakšno brado je imel Karel Marx in kakšne lase Lenin? Mediciniec, ki pri izpitu tega ni znal, je padel. V nobeni šoli se ne sme vršiti verski pouk, pač pa se po vseh šolah vrši protiverski pouk. Pisatelj pripoveduje slučaj, ki ga je sam doživel v neki šoli. Učenec je moral najprej k Bogu moliti, da mu da kruha. Nato je moral prositi za kruh navzočnega komunista. Ta mu je dal kruh z besedami: »Glej, to bi moral takoj storiti. Če bi bil mene prosil, bi ti bil že davno dal kruha, ti pa moliš k ljubemu Bogu. Ali si ga že kdaj videl? Ne! kajti saj ga sploh ni.«

Poleg v brezverstvu, pravi Douillet, vzgaja boljševiška šola otroke v nečistosti. Sovjetska šola je za otroke prava pohujševalnica. Deset- do trinajstletni otroci dobivajo v šoli knjige, da, kakor pravi Douillet, odraslemu možu lahko postane slabo, če jih vzame v roko. Mladina mora na ta način npravno popolnoma propasti. Douillet navaja mnogo slučajev npravne propalosti ruske mladine.

(Dalje in konec prih.)

Pero Horn:

Priprava žene za življenjsko pot.

V svobodo.

(Nadaljevanje.)

Ko dekle zadnjikrat zapre vrata domače šole za seboj, začuti krog sebe dih prostosti in svobode. Odpadle so one spone, ki so jo vrsto let vezale in vklepale v red, ki so ga določili drugi. Pač še čuti, da je dom, ki jo veže, da ni popolnoma svobodna. Toda tudi tega se hoče marsikatero dekle kaj kmalu otresti in se popolnoma osvoboditi. Poiskati si hoče službo, postati hoče svobodna, samostojna in neodvisna...

Toda to so trenutki, za katere kliče pesnik (Župančič) tako lepo:

Pojdi, hčerka, na pot,
na življenja pot —
čuvaj, hčerka, se zmot,
življenja zmot!

Res, življenja zmot!

Največja zmot pošolske dobe je gotovo napačno razumevanje prostosti, pretirano hlastanje po svobodi. Baš ta doba, ko začno odpadati spone in si dekle išče samostojnega poklica, lastnega zaslužka, baš ta doba je najbolj usodna za vse one, ki napačno razumevajo svobodo in se prehitro otresejo vseh, ki so jih dotlej vodili. Zlasti je ta doba nevarna za dekleta, ki žive v mestih in industrijskih krajih. Dekleta na vasi ne čutijo tako zelo želje po svobodi. Njihove njive in polja ter delo od zgodnjega jutra do pozne noči jih veže z domačimi v skupnost, ki se ne omaje in zrahlja tako hitro. Skupno delo in skupno veselje na rodni grudi je kmetskemu dekletu vrednota, ki je ne zamenja rada za kako drugo.

Drugače je to pri mestnem, zlasti še pri delavskem dekletu. Osemurni delavnik, ta dragocena socialna pridobitev, se lahko izprevrže v najusodnejše zlo za vse one, ki niso s pravo notranjo, duševno svobodo nastopile svoje življenjske poti...

Prava duševna svoboda pa je svoboda, ki zna ločiti med dobrim in zlim, hoče med njima izbirati in sklene čuvati se življenjskih zmot...

Delo v tovarni, pot na delo in nazaj ter prosti čas nudijo dekletu mnogo prilike za sklepanje prijateljstva. Težko je reči, kako strašno je zlo, ki se rodi iz slabega prijateljstva. Četudi materino srce izgoreva iz ljubezni do svojega otroka, četudi doprinaša noč in dan žrtve zanj, dasi se za vse življenje odpove vsakemu zunanjemu veselju in vsem ugodnostim, vse v korist svojim najdražjim, ki jih brez prestanka uči, opominja in zanje moli, zanje dela, da se ji v skrbih naguba čelo in ji osive lasje: vendar more slaba tovarišica, hudoben prijatelj v nekaj dneh z nasmeškom uničiti vse, kar je mati gradila celo svoje življenje. Da, slabo prijateljstvo, to je prijateljstvo, ki vodi navzdol. vstran od odkritosrčnosti, zvestobe in poštenosti na pot življenjskih zmot, je za čisti deklinški značaj kuga, smrt, ki ne uniči le telesa, pogubi tudi dušo. Kar zamori slaba tovarišija, kar ona zastrupi, le redko zopet oživi.

Zato je tako važna izbira, kadar gre za prijateljstvo!

Ko bi mati morala svoji hčeri izbirati med smrtjo in slabim prijateljem, bi morala izbrati smrt, ki vzame manj ko drugi! Koliko mladih, upolnih življenj je uničila slaba tovarišija! Pa ne samo to, strašne posledice se kopičijo tudi na roditelje, na vso družino. Marsikatero materino srce je prezgodaj leglo v grob, na katerega bi smeli postaviti spomenik z napisom: »Žrtev slabe tovarišije njenega otroka.«

Prav isto velja tudi o slabem čtivu, kajti tudi to je tovarišija. Slovenski pregovor: »Povej mi, s kom hodiš, pa ti povem, kaj si,« bi se mogel tudi glasiti: »Po svojem čtivu mi razodevaš svojo notranjost«. Kdo bi mogel danes še resno trditi, da knjiga nanj ne vpliva? Prav vsaka knjiga, ki jo čitamo, nas uči in vzgaja ali pa zavaja, če je slaba.

Množice mladih ljudi žrtvujejo svoj denar, prosti čas pa tudi svojo dušo dvodinarskemu šundu, ki ga slastno požirajo v železniških vozovih, na cestah, v parkih — povsod. Neizbežno je, da šund najnižje vrste razpali domišljijo in čuvstva do bolestnosti, uniči mladostne ideale, zbega in zmeša pojme, pokvari veselje do dela ter zavaja človeka v zločinstva in nenravnosti. Poseben vpliv ima še na deklinško dobo, ki je že sama po sebi in po svoji naravi zbegana in prepogosto tudi bolestna.

Zato prav grozovito greši nad npravstvenostjo našega naroda, kdor izdaja šund, da ga mladina v svoji nepreračunljivosti, hrepeneč po nasladi in užitkih, kupuje, čita in prebavlja kot edino svojo duševno hrano. Nadvse je žalostno, da vsi javni in glasni protesti roditeljev in vzgojiteljev niso dovolj močni, da bi se šund zatrl. Skriva se za plaščem umetnosti, umetnost pa se sme prosto in svobodno razvijati. Prav in povsem umestno vprašuje nemška pisateljica dr. L. M. Meyer: »Kaj koristijo narodu vse umetnosti in vsa politična moč, ki mu služi za dvig spoštovanja in priznanja v zunanjem svetu, če pa njegovo srce razjeda črv nenravnosti!«

Tu je naloga mladine, da zavrže lažikulturo, lažiumetnost, se osvobodi nenravne vsiljivosti in znova seže po višji duševni hrani ter popelje narod zopet na trdna pota.

Prav posebno je to naloga čiste deklinške duše in prav posebno še danes, ko so dekletu odprta vrata v vse stanove, skoro v vse službe. Marsikatero roznato lice je v težki borbi za obstanek pobledelo, marsikatera vesela pesem

je utihnila, mnogo prej veselih src se je razžalostilo, nemalo duš se je izgubilo, hrepeneč po nečem neznanim.

Tu naj dekle zastavi vse svoje mladostne sile, vso svojo blago duševnost, da z njo pridobi svojo okolico in ji vtisne pečat svoje močne osebnosti. Vedrega lica in veselega srca naj se oprime dela, ki si ga je izbrala. Delo v tovarni ali doma, služba pri kaki družini ali v pisarni, delo še tako neznatno, je vendarle delo, ki od njega zavisi dobrobit posameznika in vsega človeštva. Kdor ga ne opravlja vestno, prekrši družabni red in nič ni čudno, če se hitro najde kdo, ki skuša biti vestnejši. Rednost in vestnost pri delu je prvo, po čemer sodi delodajalec svojega uslužbenca, je pa tudi prvo, s čimer si uslužbenka pridobi spoštovanje svojega gospodarja.

In če se hoče dekle v pošolski dobi česa osvoboditi, če se hoče otresti kakih spon, je najvažnejše, da se osvobodi duševno. Otrese naj se lagodnosti, sanjivosti, samoljubja, le potem bo njeno srce resnično veselo, njena roka delavna, njeno lice rožnato. Le tako si bo pridobila spoštovanje bližnje okolice, ki bo v njej zagledala resnično blago ženskost, ne pa samo spolnost, v kateri se hoče mladina izživljati.

Brez dvoma vežejo dekle v tej dobi tudi dolžnosti na dom, na roditelje, na brate in sestre. Kako bi moglo dekle, ki si je začelo služiti svoj kruh, pozabiti njo, ki ji je ob zibelki prepevala pesmice, učila jo molitvic, ob boleznih prebdela dolge, mukapolne in neprespane noči. Katera hčerka se ne spominja krvavo-žuljavih rok svojega očeta, ki je v potu svojega obraza gradil trden dom in služil vsakdanji kruhek. Res, danes zaslužiš za svoje potrebe sama, toda leta in leta so drugi služili zate! Ali te ne veže čut hvaležnosti, da po svojih močeh vračaš, kar so ti posojevali?

»Od jutra do večera delam, saj pospravljam, kuham, pomivam in perem. Kako naj storim še več?«

Še nekaj lahko naredi vsako dekle. Ni sicer delo, ki ga opravlja s svojimi rokami, je le notranja, duševna zadeva, boj, ki ga nihče ne vidi, ki pa se vendar kaže tudi na zunaj. Je to lastno premagovanje v malenkostih. Hud pogled ali prijazen smehljaj, trpka beseda ali vesela pesmica so drobne malenkosti, ki srca razdvajajo ali pa družijo, so malenkosti, ki ustvarjajo pekel ali pa ustanovljajo rožni dom.

In v tem rožnem domu je dekle kakor solnčni žarek, ki prebujajo ptičice, da glasno pozdravljajo Gospoda, in odpira cvetkam glavice, da vsrkavajo zlati čar. Ona vidi vsako delo, zbriše vsak prašek, ugane vsako željo svojih dragih. Mimogrede ujame bratca, ki si je skoro pobil nasek, poboža domačega psa in si zapoje sladko pesmico. Rdeči nagelj krasi njeno okno, bela lilija njen vrt.

»Pa vendar, kako naj prepevam, kako naj se veselim, ko pa je pri nas tako zelo žalostno. Alkohol in njegovo prokletstvo sta se naselila pri nas in razdirata družino. Ni mi več prebivati doma, nič več ne morem prenašati tega gorja. Proč grem, proč od tod, kamorkoli...«

Res je težek tvoj položaj in zdi se, da skoro ni več obstanka na domu, kjer ti je tekla mladost. Toda pomisli, če nisi morda baš sedaj najbolj potrebna doma, da s tvojim odhodom ne zamre še zadnji solnčni žarek. Morda si ti še edina, ki moreš rešiti svoje najdražje. Glej, tvoj molk, ko drugi robantijo, tvoja molitev, ko se drugi spozabljajo, tvoj prijazen nasmešek njemu, ki ga drugi prezirajo, lahko dvigne njega, ki je morda le po nesreči zanesel zlo v hišo. Ti ga morda še lahko vrneš življenju in ga predrugačiš — toda ti odhajaš?

Morda pa le še lahko ostaneš in znova ustvariš srečen dom, ki ga bo zopet ožarjal solnčni žarek — dobro dekle.

Pa tudi dekle mora neke črpati in prejemati, ne more samo dajati. Zato si poišče dobre družčine morda v domačem društvu ali dekliskem krožku, kjer se razveseljuje ob lepem petju in pri veseli igri. Tudi v društvu si dobro dekle pridobi spoštovanje s svojo milino, če brez zavisti in samoljubja skuša razveseliti druge. Najbolj pa se odpočije in oddahne, ko vstopi v tiho svetišče Gospodovo, kjer edino more najti tolažbo v težkih urah in črpati moč in pomoč za svojo življenjsko pot.

Tako je in tako bodi življenje dekliske duše v oni dobi, ko se odpira popje, da vzbrsti cvet. Pride čas, ko se bo temu cvetu zahotelo novega življenja, urejenega po lastnih mislih in željah. Pride čas! Toda čuvaj, da te ne prehitijo in te ne najde nepripravljene! Pripravljeno mora biti telo, pripravljena pa tudi duša, svobodna, resnično svobodna, da te popelje

na življenja pot —
preko zmot.

(Dalje prihodnjič.)

Mara P.:

Materinska proslava v Ljubljani.

Na vigilijo Marijinega Oznanjenja je priredilo Krščansko žensko društvo za Ljubljano v opernem gledališču svojo 5. materinsko proslavo.

Ni kar tako, da si je krščansko ženstvo daleč preko meja naše domovine, pa tudi širom slovenske zemlje izbralo baš praznik Marijinega Oznanjenja za svoj materinski praznik. Praznik Marijinega Oznanjenja je praznik Marijinega božjega materinstva. Je to dan, ko se ves krščanski svet obrača s hvaležnostjo k Njej, Materi vseh mater, ki je z eno samo ponižno besedo »fiat« pre-vzela nase čudo božjega materinstva s tiho srečo Svete noči ter neizmerno bridkostjo Velikega petka, ter tako postala soodrešiteljica človeštva.

In ko proslavljamo našo veliko duhovno Mater, ni čuda, da nam v Njeni luči zasije nasproti tudi obraz naše zemeljske matere. Ves svet je, obdan z nadzemske svetlobo, obraz krščanske matere. Tudi ona je izrekla v odločilni uri svoj »fiat« in stopila na pot, ki je bila tako pogosto vsa trnjeva in bodeča, da so krvavele noge in je omagovalo šibko telo, dokler se ni znašlo poleg Dolorose na Kalvariji. Tu poleg svete Mučenice pa je postalo zopet močno in utrjeno za nadaljnjo težko pot. Ti sveta krščanska mati! Tebi je veljala naša proslava na vigilijo praznika Device-Matere. Zaustavile smo tvoj bežni, ne-utrudljivi korak, da se vsaj enkrat v letu pomudiš med nami, da se moremo dodobra zazreti v tvoj sveti, izmučeni obraz in ti zašepetati besedo zahvale. Velika slovenska krščanska mati!

Troje najmlajših ji je izreklo na našem večeru prvi pozdrav. Najmlajši, najbolj neboljeni in zato najbolj ljubljani! Kot trije drobni metuljčki so prifrftotali na pozorišče, kot solnčni žarki, ki sijejo iz nedolžnih otrokovih oči v temno vsakdanjost materinih skrbi. Z vso ljubkostjo štirih let so deklamirali malčki P. Krizostomov: Materinski dan.

Sledil je slavnostni govor presvetlega škofa koadjutorja dr. Gregorija Rožmana. Idejno in oblikovno dovršen je bil ta govor, ki je v glavnih potezih izražal nastopne globoke misli:

»V zadregi je, kdor hoče govoriti v proslavo krščanske matere. Razlogov je preveč — svet jih je poln in srca. V sleherni duši so, saj smo vsi materini! Kje začeti jemati od tega bogastva? Taki smo, da zaradi prevelike množine

razlogov materam ne damo časti. Ne damo zahvale, ki jim gre, kakor nikomur drugemu.

Ker smo taki, zato je materinski dan potreben nam, da nas kot krepak klicaj v enoličnih vrstah dnevnega branja opozori na našo dolžnost, da se v brzem teku vsakdanjosti spomnimo svojih mater. Pa tudi onih mater, ki ne najdejo srca, ki bi jih ljubila, kakor da otrokom, ki so jih ljubile, niso dala tudi src.

Pa še materam samim je ta dan potreben za opomin, da se zamislijo v lepoto svojega poklica, da se jim samim pokaže v vsej svetlobi, bremena pa in bolesti materinstva da stopijo v ozadje.

Kdo bi mogel vredno govoriti o materah, dostojno opevati jih, in primerno in jasno, določno in resnično naslikati pomen matere in ji odkazati pravilno stališče v človeški družbi. Kdo?

Temu bi moral Bog Stvarnik sam dovoliti vpogled v svojo lastno, skrivnostno, sveto delavnico, pokazati mu božjo idejo materinstva, po kateri je mater ustvaril in oblikoval, vzor, katerega človeška mati doumeti in doseči ne more. Slabo uslugo stori materam, kdor njihovo vlogo iztrga iz nadnaravnosti in jo postavi zgolj na naravna zemeljska tla, žar lepote in svetosti ji je strgal z glave in jo ponižal s tem, kar je krščanski materi najbolj v čast. Nihče ne bo pisal zgodovine zaslug krščanske matere, ker jih nihče opisati ne more. Krščanska mati je največji dar božji. Luč in slika krščanske matere mora rešiti vsakogar iz najglobljšega brezna propalosti. Kdor je užival mir, Kristusov mir ob dobri krščanski materi, temu hrepenenje po božjem miru nikdar več v srcu ne zamre.

Ljubezen je značilna in bistvena lastnost vsake matere. Prava ljubezen krščanske matere, razsvetljena po verskih resnicah, ta ljubezen zbistri materino oko, da vidi in opazi takoj vse nevarnosti družine, vse stike in skrbi svojih otrok. Ta ljubezen materi oko utrdi, srce okrepi in zostri. Ta ljubezen mater za mater naredi, brez ljubezni bi mati ne bila, pa naj bi dala deseterim otrokom življenje.

Vir take materinske ljubezni je v Bogu, v Stvarniku, čigar ljubezni izliv je vsa lepota in bogastvo stvarstva, v Sinu božjem, ki nam je v trpljenju ljubezen dokazal in s smrtjo v mrzlih srcih užgal. Posebnost te božje ljubezni je ta, da je tem močnejša, tem globlja in topljša, na čim večje število otrok se razdeli. Kakor solnce je; več ko imaš oken v stanovanju, tem več solnca dobiš. Materi so otroci pomnoževalji ljubezni, s tem pa tudi veselja, bogastva — ne stvarnega, pač pa duševnega; ko daje ljubezen otrokom, si jo v sebi podvoji. V vsakem svojem otroku na novo živi — in čim večkrat ji Stvarnik to življenje pomnoži, tem bogatejša je, srečnejša in to kljub pomnoženim skrbem. V tem vidim najčudovitejšo skrivnost materinstva. Blagor materi, ki v sebi duh časa toliko prežene, da jasno vidi to resnico pred seboj — tedaj ji postane materinstvo vir nepoznane sreče.

Otrok, iz matere rojen, materini ljubezni izročen, je namenjen za večno življenje. Duša od Boga, enkrat ustvarjena, ne izgine, ne umrje, ne pade nikdar več v nič nazaj, živi in živila bo. Mati pa je svečenica, kateri je Bog to lučko, otroško dušico, izročil, da jo varuje, da ji odpira razumevanje do vsega, kar je božjega, da čudeči se dušici prva pokaže veliki, blaženi cilj v Bogu, kamor mora hiteti in leteti.

Koliko je vsakdo izmed nas torej svoji materi dolžan? V stoletjih ji ljubezen v polni meri ne vrneš. Vračamo ji po Njej, ki je najvišji vzor matere in device. Vsakokrat, ko se nam iz srca dvigne pozdrav: Zdrava Marija! naj ena misel odleti k materam našim, k vsem, sedanjim in bodočim, da vzorna slika krščanske matere med našim narodom ne obledi, da svojega najdražjega za-

klada ne zgubi, temveč da bo vreden največjega božjega daru — krščanskih mater!«

(Govor presvetlega škofa koadjutorja dr. Greg. Rožmana je ponatis iz »Slovenca«, od 25. marca, št. 69.)

Vsi, ki smo čuli te besede, smo globoko v duši doumeli njih resničnost.

»Mati in otrok« je bila naslednja točka programa. Ljubke slike — dialogi — iz zbirke »Rastoči mesec« velikega indijskega pesnika in filozofa Tagoreja so nas za kratko dobo povedli v čudovito lep svet matere in otroka. Kako dete čeblja! Kaj vse privre čez njegova usteca, kaj vse izmisli bujna domišljija v mali glavicici, hoteč izraziti in dokazati svojo ljubezen mami, ki je središče vseh njegovih sanj, misli in želja — kakor je dete središče ljubezni in življenja materinega. — — —

»Kaj bo sinku sen prineslo?« ... S čudovito sladkim glasom je odpela koncertna in operna pevka ga. Pavla Lovšetova to Pavčičevo »Uspavanko«. Enako lepo je zapela z otroško ljubkostjo in umetniško dovršenostjo Pavčič-Zupančičevega »Cicibana« in Mussorskega »Iz otroške sobe: V kotu«.

G. Marjan Breclj je globoko občuteno deklamiral odo P. Krizostoma »Mati vseh mater«. Ni mogoče proslavljati zemeljske matere, da ne bi proslavili tudi svoje nebeške Matere, ki je Mati vseh mater. Telesna mati nam je dala življenje, ki mine, Ona, duhovna naša Mati pa nam je po svojem svetem materinstvu odprla pot v življenje, ki je neminljivo, ki je večno.

Operni pevec g. Josip Gostič je nato s svojim lepim tenorjem zapel še troje pesmi, in sicer Brahmsovo »Zvesto ljubezen« ter Adamičevi »Jezdec« in »Uspavanko«.

Slavnostni večer je zaključil P. Krizostomov otroški prizorček »Boj za mamico«. Igrica, ki je polna otroške nežnosti, prisrčnosti in naivnosti, ter velike, neustrašene otroške ljubezni, ki je pripravljena žrtvovati za mamico vse, če je treba, tudi življenje, so številni dečki in deklice prav lepo podali.

Ves čas med odmori in pred akademijo je sviral radio-orkester.

Z zadovoljstvom je številna publika, med katero so bili najodličnejši gosti in ki je napolnila dvorano do zadnjega kotečka, odhajala ta večer iz opernega gledališča. Akademija je v polni meri dosegla svoj namen: proslaviti veliko slovensko krščansko mater, ki v luči božjega materinstva vrši svojo veliko, od Boga dano ji nalogo.

Dr. Francè Debevec:

Kako si čuvamo zdravje.

(Nadaljevanje.)

Huda zamera bi nastala pri teti vodi, ko bi kar nič ne popisali blagodejnih njenih učinkov na našo kožo. Koža in voda, te dve bi morali biti nerazdružljivi prijateljici. Zdravje človeka je morda najbolj odvisno od zdravja njegove kožne obleke. Snažna, redno gojena koža, vajena hladnih in toplih vplivov, močno varuje telo zlasti pred prehladnimi obolenji. Kako naj torej negujemo kožo, da bomo krepkega in trajnega zdravja?

Ali veš, kako je ona sestavljena? Primi jo s palcem in kazalcem in jo malo svaljkaj. Kaj opaziš? Da je le mehko in gibko spojena s telesom. To, kar držiš s prsti, je prava koža. Spodnja gibka plast pod njo pa je podkožna, navadno sala bogata tkanina. Prava koža je od zunaj prekrita s plastjo roževine. Letà ne propušča vode v notranjščino, sicer bi se koža vnela. Nesnaga se torej nabira nad roževino. Na nekih mestih je roževinska plast močnejše razvita. Ondod

zrastejo nohti, pri govedu parklji, pri mački krempeljci itd. Pod roževino so cele vrste celic, a brez krvnih žilic. Hrana prihaja tjakaj le z usrkavanjem od spodaj gori. Ta »spodaj« je glavni, osrednji del kože, bogat na krvnih žilicah, čutnicah in živcih, žlezah lojnicah in znojnicah ter lasnih vrečicah. Tja v podkožje se neke teh žlezic in lasnih korenov nadaljujejo in razprostirajo. Tako lasje kakor lojnice in znojnice probušijo kožo. Le na ta način, skozi izhodne cevčice se loj, znoj izlivajo ven. Loj masti kožo, da ostane voljna in ne razpoka, znoj pa ohlaja telo. Koža je potemtakem posuta z majhnimi, prostim očem nevidnimi luknjicami. Misliš-li, da ji je vseeno, če se te luknjice vsled redkega umivanja zamaše? Poskusi: Teden dni se ne umivaj po licih, pa boš skoro posuta z »ogrci«. Ti ogrci niso nič drugega kakor kupčki kožnega sala v razširjenem, zamašenem izvodnem kanalu lojnic. (Tudi vsled notranjih telesnih motenj se lahko pojavijo »ogrci« na koži). Lojni grički se lahko ognoje, nastanejo rdeči, gnojni mozoli, ki obrazu gotovo niso v kras.

Še nekaj: Umazanec se niti ne zaveda, da nesnažna koža širi naokrog neprijeten vonj, da kviri in razjeda perilo. Ne bo dosti oporekati izreku: *S n a g a — p o l ž i v l j e n j a*. Prav pogosti so slučaji, da vsled nesnažnosti nastajajo hude bolezni, da, smrtne bolezni.

Kako žalostno je videti mladino, ki nima smisla in čuta za čistost vsepovsod! Kako prijeten pogled pa je na dekleta in fanta v čisti obleki, snažne zdrave kože (zlasti na licih), čeprav žuljavih rok!

Treba se je r e d n o umivati in kopati. Umivanje je nujno potrebno z j u t r a j j ; tedaj si umijmo lica, vrat, roke, gornje telo do pasu. Če se bojiš mlačne ali mrzle vode (zlasti pozimi!), rabi toplo vodo, ki še bolje čisti in raztapa tolščo, ko pa mrzla. Na koncu pa se splakni z mrzlo vodicco.

Milo je neobhodno potrebno za odstranitev maščobe. Koristno je tudi zdrgniti kožo s krpo ali gobo, na ta način se nesnaga bolje odstrani, obenem pa se pospešuje krvni obtok. Katero milo je boljše, ono, ki močno diši, ali drugo, ki ni parfumirano? Kožna nesnaga bore malo porajta, ali kaj diši ali ne, hudo pa porajta, če je prisiljena raztopiti se v milni peni ter zginiti s kože. Seveda, neke kožice so tako nežne in občutljive, da je treba pravo, primerno milo izbrati, sicer bi se pojavili luščaji in lišaji.

Umivanje v t e k o č i vodi (vodovod, potok...) je bolj priporočljivo, ko v stoječi. Tekoča voda sproti umazanijo odnaša.

Vsak teden enkrat je potrebno v s e telo v topli vodi (v banji, prhi) dobro okopati z milom in krpo (gobo). Žal so kopalnice in kopališča dandanes pri nas še tako redko sejana!

N o g e se brzo zamažejo. Umivajmo jih zato večkrat na teden. Komur se pa močno poté, ta naj si jih skoplje vsak dan, tudi po večkrat.

R o k e od vsega telesa največ rabimo. Kaj vse ne obtiči na njih! Pravo zbirališče za razne mikrobe in kužne kalí je n. pr. za nohti. Umivajmo si zato roke večkrat na dan; snažimo si redno nohte! Ne pozabimo si rok umiti zlasti pred jedjo in po telesni potrebi.

Kadar požimi koža rok rada poka, si jo mažemo z dišečim ali navadnim glicerinskim mazilom.

O kopanju in kopelih bomo govorili ob drugi priložnosti.

(Dalje prihodnjič.)

***Storite svojo dolžnost, da ne bo treba lista
ustavljati!***

Kadar dom kliče . . .

Povest iz naših dni.

(Nadaljevanje.)

»Sorta se ne predene,« je sama zase govorila stara Lena. »Prav kakor Berta, je tudi hotela . . .«

Težka gospodarjeva pest je udarila po mizi: »Tega ne bom poslušal. Če bi bila moja obveljala, bi fant ne bil šel študirat. Kmeta, trdega kmeta bi bil napravil iz njega. Pa ženske hočejo pač vedno nekaj posebnega.«

Užaljena se je branila gospodinja:

»Saj je bilo tudi tebi všeč, Peregrin, da Jaka študira. Ko bo pa Štefan imel dom. Za pravega kmeta pa je treba prirojenih lastnosti že kar v krvi.«

»Neumnost!« je odvrnil gospodar. »Najbolj divji konj gre mirno pred plugom, če je lačen in če čuti bič!«

Jerica si je tiščala ušesa. Sovražila je take nastope — četudi se je jezila na Jaka.

Zakaj ne pokaže, da je resen in priden študent kakor Lojze in Nande?

Kakor Nande! — Z zagonetnim pogledom so ji obvisle oči na njem. O, če bi bila zdrava! Ne pohabljenka! Vse ovire bi odstranila; dan in noč bi delala, da bi prišla do cilja! Potem bi pa rekla: »Le pogledjte, tudi ona stran, ki jo kmetje zaničujejo, je nekaj vredna!« In potem, in potem, ko bi Nande . . .

Hipoma je skrila obraz v dlani in je zajokala.

Prijazno in sočutno ji je prigovarjal Nande, pa kmalu prenehal in se v dvomu poslovil.

Kako je vendar Jerica čudna, si je mislil po poti. Škoda zanjo . . .

* * *

Ko je Klemenov Jaka proti koncu počitnic le prišel za par dni domov — energično očetovo pismo in pomanjkanje denarja ga je privabilo — ni bil njegov sprejem kdo ve kako ljubezniv. Do hudega nastopa je prišlo med očetom in sinom, kar bi ju bilo popolnoma razdvojilo, da ni mati posredovala.

Burna domača razprava se je končala s sklepom, da študent takoj v jeseni odide k vojakom in odsluži svoje leto.

»To je moj zadnji poskus!« je žugal oče. »Pri komisii te bodo že ukrotili, fant! Se boš že navadil vojk!«

Jezzen in nataknen je po tej hudi uri odšel Jaka po gozdu. In kako ga je grizlo! Sicer enoletno prostovoljstvo pri 17. regimentu ni bilo kako strašilo. Jezilo ga je le poniževalno ravnanje očetovo, materini očitki, Jeričine plahe oči in popolnoma hladno obnašanje Štefanovo in Marijaničino, ki sta ga seveda imela za lenuha in zapravljivca.

Samo tega še manjka, da kdo Lenici vse pove!

Sitno naključje, da se je prav tiste dni odpeljala z materjo k bolni teti, kakor je slišal. V ustnem razgovoru bi se mu bilo prav gotovo posrečilo vso stvar postaviti v lepšo luč, ali vsaj slab vtis zbrisati. Z druge strani, seveda, je moral priznati, da bi prav zdaj ne mogel vzdržati njenega zaupnega pogleda.

Na vsak način pa se mora končati ta burna zadeva. Sebi in Lenici je to dolžan. Otresti se mora teh spon; prav res ne bo šel več v ono družbo . . .

Le tako grozno težko bo izvesti ta sklep . . . tako zelo težko . . . V silno slabem razpoloženju se je odpravljal to jesen Jaka z doma, ne da bi bil videl Lenico . . .

* * *

Novembrski, poznojesenski viharji so se pripodili čez Čeplje, Goriškovo in Znojle. Kakor v boleznem plaču so stresle bukve in hrasti zadnje listje raz sebe. Samotne vrane so se še vozile iz gozda v gozd in s tožočim krikom posedale na zibajoče se smreke, odkoder jih je kmalu prepodil oster krivec.

Ta čas ni prijazen bolnikom in starcem. Ledeni dih jesenskih viharjev kaj lahko ugasne pojemajočo lučco.

Pred Klemenovo hišo je tisto jesen vsak dan stal zdravnikov voz. Tudi župnika je pogosto tja pripeljala pot. Stara Lena se je pripravljala, da zamenja zemeljski delavnik z nebeškim praznikom, o katerem je tako pogosto brala v »Dušni paši« z debelim tiskom.

In prav, ko je pal prvi sneg in ko je na zimskomrzli zemlji pričelo postajati neprijetno, je zatisnila trudne oči.

Velikanski pogreb je pričal, da je umrl nekdo iz prve hiše v fari. Tolike časti neznatna ženica nikoli ni bila deležna. Vsi sorodniki in znanci so jo spremili na božjo njivo.

Pri sedmini, ki jo je Klemen pripravil pri Šmonu, pa je kaj hitro postalo živahno. Ljubi Bog, kdo pa naj hlini žalost? Tiha samica ni nikogar zapustila, ki bi ji bil prav blizu; zato tudi vrzel, ki jo je napravila njena smrt, ni bila občutna.

Pijača in jedača je razvezala jezike. Ozimina, živina, tržne cene, družina, vse je prišlo na vrsto. Zlasti tam, kjer so sedele same ženske, je bilo mnogo čebljanja.

»Študent? Že ni dobil dopusta. Prvega pol leta ga težko dobi... Zdaj se prav dobro drži, kakor pravijo; stari Klemen je lahko ponosen nanj. Naš Janez, ki tudi tam služi, je parkrat pisal.«

»Seveda, tako pravijo. Potem, ko bo bolj prost, bo pa spet stara pesem. Saj poznamo Klemenovega Jaka...«

Na drugi strani mize pa so skrivnostno ščebetale:

»Učiteljevo Lenico? Saj ni nihče ničesar opazil.«

»O, pa imata nekaj med sabo!«

»Ne, tega pa že ne verjamem. Prijatelji so pač Klemenovi in Korunovi že od nekdaj. Seveda, Lenica je zadnji čas res vsa tiha in bleda in nikoli je ni med nas kot nekdaj. Toda kako razmerje z Jakom, ne, ne!«

»Pa če je naša Ivanka prav sama slišala?« je vprašala trdovratna pripovedovalka.

»Tako? Kaj neki?« In trije pari oči so radovedno gledali in trije pari ušes čakali na odgovor.

»No, brez nič to ni. Naša Ivanka je poleti enkrat, ko je bilo največ stročjega fižola, videla, kako je Jaka skočil čez plot, izgínil v Korunovi hiši, četudi so bili vsi Korunovi razen Lenice na vrtu... In pozneje enkrat, neke nedelje popoldne, ko je šla mimo bajerja, je slišala Leničin glas pod kostanji: 'Spoštovati te moram, če ne, moja ljubezen umre...' No, ali to tudi ni nič?«

Razočarane so se poslušalke zravnale na stoleh, ker so pričakovale vse kaj več; in baš o pravem času. Prisedla je k njim Klemenova Marijanica in hitro so pričele pogovor o mleku, maslu in jajcih.

4.

Prihodnji dve leti je Klemenov Jaka nudil mnogo tvarine za kritične pogovore na vasi. Vaški fantje, ki so prišli od vojakov na dopust, so pravili, da je proti koncu svojega enoletnega prostovoljstva huje uganjal, kot bi kdo mislil. Leto potem je prišel glas o nekem dvoboju; za igralko ne posebno dobrega slovesa je šlo. In slednjič, da Jaka bolj in bolj propada. O kakem izpitu niti govora.

S svojci se je popolnoma razdrli, vsaj domov ga že par let ni bilo. Od česa je živel v tujini?

Vendar domači proti nikomur niso kazali ne žalosti, ne skrbi zanj. Res, da je bilo sramotno, ko je sin najbogatejše hiše v vasi zblodil, dočim sta ostala dva vaška študenta iz tako skromnih razmer tako lepo napredovala in bila čim dalje bliže svojemu cilju.

Nihče izmed vaščanov ni zvedel, da je bil izgubljeni Klemenov sin vendar nekoč doma... Ponoči kakor tat, ko ga je preganjal strah pred sramoto. Dve besedi — očetov podpis na ozek bel papir — to ga je pripeljalo domov.

Nihče ni slišal kletve globokoužaljenega očeta, ki se je skoraj zgrudil pod težo sramote.

Težko, kakor svinec so padale besede:

»Mojega poštenega imena ne bo umazal dolg mojega sina. Plačam ga! In tukaj imaš« — segel je v miznico, iskal med papirji in mu jih pomolil — »tu imaš svoj del iz posestva. In zdaj: ven! — Ven!!! — Le pošteni ljudje so hodili čez ta prag in ti ga ne boš mazal. Moj sin nisi več... Ven!«

Ali je vihar to noč tako žalostno tulil? Ali je bil krik obupanca? Kako, da tulijo psi tako žalostno na pristavi?

V viharo noč pa se je pognala temna postava. Ledene iglice je zanašal veter samotnemu potniku v obraz. Zavil je v vas in se nagnil na okno Korunove hiše.

Lenica je sedela sama v hiši; najbrž je čakala na očeta, ki je bil pri občinski seji, mati pa je z otroki vred že spala. Lenica je brala pri zasenčeni luči, le žarek svetlobe ji je pal na obraz, ko se je sklonila. Njen obraz je pokrivala otožna bledota.

Oni, ki je stal zunaj pod oknom, je krčevito stiskal roke in zobje so se mu zajedli v spodnjo ustno.

Ne, ne, ta bela lilija ne bi mogla rasti v močvari njegovega življenja...

Norec, kakršen je bil, ko je v nemar pustil tako dragocen zaklad!

Vse je izgubljeno — ljubezen, čast, dom! Izgubljeno, zapravljeno...

Bolesten vzdih se mu je izvil iz prsi:

»Lenica, o Lenica! Ko bi ti vedela...«

Z obema rokama se je naslonil na okno, kjer je ležala tanka plast snega, pritisnil je blede obraz na šipo.

Da vidi in s seboj vzame to sladko sliko...

A le za trenutek. Dekle se je zganilo in plaho, kakor v slutnji, pogledalo proti oknu. Tedaj se je odtrgal od okna in zbežal v noč.

Vihar ga je podil proč od doma — — —

V hiši pa je Lenica v strahu sklenila roki: »O Marija, varuj vse, ki so zunaj v viharju! Varuj jih, ki brez zvezde vodnice blodijo po svetu!«

In je mislila na nekoga, ki je daleč, daleč zblodil s prave poti... Bo-li kdaj našel nazaj?...

Drugo jutro pa je Lenica opazila pod oknom v snegu sledi dveh moških čevljev, na polici v snegu pa odtise dveh rok. — Zdaj je vedela, da sinoči ni bila samo slutnja...

Sklonila je čelo na sledi njegovih rok in je zajokala...

* * *

Mirno je potekalo življenje na vasi v vsakdanjih skrbih in nedeljskem počitku. Zima je tisto leto nekam zgodaj minila. Pomlad se je zgodaj naznanila in z njo je prišlo delo, o toliko dela!

Že takoj ob novem letu je gospod župnik oznanil, da bo to leto še prav veselo za župnijo: Mejačev Lojze, domačin, bo bral svojo prvo sv. mašo na sv. Jakoba nedeljo. — Dve materi sta tedaj zajokali pod prižnico: Mejačevka v ganotju in svetem ponosu, in Klemenovka — za izgubljenim sinom.

Poleg drugega dela torej, ki ga je prinesla pomlad doma in na polju, je vsa vas vztrepetala v želji, da dostojno proslavi ta redek praznik. Vaška dekleta so se zavezala, da napleto toliko in toliko sto metrov vencev. Možje in fantje, ki so vsako nedeljo popoldne posedali z dr. Krekom na farovškem vodnjaku, so se dogovorili za mlaje, da jih ob priliki zaznamujejo v gozdu, ker takrat v največjem delu ne bo časa. Osem parov so jih našteli; fantovskega pa je obljubil Klemenov Štefan, morebiti največ zato, da zabriše spomin izgubljenege Jaka, ki je bil novomašnikov sošolec.

Kaj in kako pa so se dogovorile gospodinje-matere, ki jim je bilo treba skrbeti za novomašniško gostijo, to pa je ostala skrivnost.

Ko pa so ti dogovori minili, je zavladal zopet mir v vasi, ki ga niso motila niti obširna poročila o velikih vojaških vajah v Bosni, ki so jih prinašali časopisi, ker jih zaradi obilnega dela ni nihče bral. Le ob nedeljah popoldne tja do trde noči, da so že ženske pričele s klajo živine, so možje in fantje z dr. Krekom porazgovarjali vse te stvari; seveda pa jim je pri teh razgovorih podal tudi zanimivo ozadje, o katerem časopisi niso pisali, ker niso — smeli.

Tudi na večer sv. Petra in Pavla so sedeli pred župniščem. Velika družba jih je bila, saj se je pri Kreku vsak ustavil na krajši ali daljši razgovor. Živahno je tekel pogovor, ko pride iz vasi Pozničev Janez in pove: »Nadvojvoda Ferdinand je bil umorjen v Sarajevu; na pošto je prišel brzjav.«

Splošen molk.

Prvi je spregovoril Krek s poudarkom v kretnji, da so se zasvetila očala v mraku:

»To je začetek vojne...«

Vsi so se molče spogledali in razšli s sklonjeno glavo.

»Lahko noč in Bog nam pomagaj!« je edini Krek spregovoril.

Drugi dan so imeli vsi časopisi posebne izdaje. Na koncu vseh poročil pa je stalo veliko vprašanje: Kaj pa zdaj?, ki je pa med preprostim ljudstvom ostalo neodgovorjeno.

Pri Klemenovih so posedeli po kosilu četrte ure in Štefan je glasno bral ta poročila. Mati je venomer brisala oči in očetu je pošel ogenj v vivčku; zamišljen je spregovoril: »Tak-le mora umreti; marsikateri lump pa hodi po svetu...«

Vsi so razumeli, koga misli... Vstali so in odšli po delu, ki ga je prav tisti čas bilo povsod polno. Le Jerica je obsedela na svojem mestu. Nihče je ni vprašal, če želi na vrt pod hruško, ali pred hišo pod lipo; tudi dela ji ni prinesel nihče. Tako je zopet sedela sama in zamišljena v čisto svoje misli vse dolgo popoldne. — — —

Poletje, bogastvo obetajoče poletje, je izpreminjalo zeleno svilo ječmena in rži v blede zlato.

Po razorih med žitom in ob kraju njiv se je v lahnem vetru sklanjal mak, da je bilo videti kakor bi plamen lizal valujoče žitno klasje. Zasanjano so se zibale plavice in kokolj je migal s cvetno glavico, kakor da hoče odgnati neprijetne misli. Vročina je pritiskala vsak dan huje, četudi solnce ni čisto sijalo. Za tankimi oblaki se je skrivalo, da je izgledalo, kakor bi hudobno oko preteče gledalo na težko sopečo zemljo. Vroč vzduh zorjenja je ležal nad vso naravo. Le od časa do časa je vzvalovilo žitno polje, da so se vali, podeč drug drugega, ustavili šele na koncu njive, kakor da čuti žito že srp v bližini.

(Dalje prihodnjič.)

Od srca do srca

Odgovori na pisma.

(Pomenki z gospo Selmo.)

Polončka. Veš kaj, med Tvojimi cvetkami bi pa bila res rada! Kako lepo bi bilo, če bi v »Vigredi« hotela izdati svojo skrivnost, kako jih namreč gojiš, da bi se od Tebe naučile tudi druge. Ali boš? Kar vsedi se in napiši pismo uredništvu, ki Ti bo gotovo hvaležno za to. Seveda: v nedeljo, da ne tratiš časa pri preji in delu v vinogradu. In pa tako lepo domačo knjižnico imaš! Nič ne bo škodovalo, ako jo pomnožiš še s kako lepo povestjo, ki jih »Vigred« priporoča. Samo premišljujoče branje je pretežno; knjiga nam mora biti tudi v razvedrilo. Prav lepa Ti hvala za pristrčna velikonočna voščila. Bog daj, da se uresničijo! Priloženo pismo sem poslala g. zdravniku. — Drugič pa mi tudi še opiši, kako skušaš širiti zadovoljstvo, ki ga uživaš sama, tudi med svoje sovrstnice. Saj veš, da človek nikoli ne sme skrbeti samo zase. Tudi to me bo zanimalo. Pozdrav!

Drobna knjižica. Nisem še pozabila na Tebe, malo čudno pa se mi je seveda zdelo, ko ni bilo več glasu od Tebe. Zdaj si mi pa toliko napisala, da dovolj vem za nazaj in za naprej. Podobne pritožbe glede življenja v Marijini družbi se večkrat slišijo. Vedeti moramo, da je M. dr. cerkvena zadeva, da pa so pravila tu, po katerih se je treba ravnati. Zdaj tiste odgovornosti ne boš več imela, ker si v drugem kraju. Kolikor mi je znano, pa boš imela tudi tu dovolj dela. Skrbi, da boš s svojim delom in zgledom dvignila deklško življenje tam okoli, ker se ne sliši nič kaj hvalevrednega od tam. — K Tvojemu mlademu gospodinjstvu Ti pa želim mnogo božjega blagoslova. Ali bi se ne dal pri vas prirediti gospodinjski tečaj? Ti bi dala kuhinjo, drugo pa bi se iz Ljubljane uredilo. Premisli, posvetuj se in piši, da se za jesen lahko priredi! Kmalu poročaj, kako Ti je! — Glede sv. spovedi pa Ti svetujem, da jo imaš za sv. zakrament, potem na osebo spovednika ne boš toliko gledala. Bistvo spovedi niso nauki; le prečitaj zopet enkrat lepo Mohorjevo mašno knjigo »Sv. spoved« in boš vse bolj razumela! Pozdrav!

R. T. Glej ga čmrlja, glej! Še prav taka si, kot si bila pred dvema letoma! Praviš: ne morem. Seveda, brez premagovanja ne bo šlo. Pa vendar, ali poskusila pa si? — Morebiti se bo pa zdaj kaj izpremenilo, ko ni več tako kot je bilo, ali ne? — Ali hodiš v tovarno? Sporoči mi tudi to in tudi sicer, kaj delaš! Seveda, z maščevanjem je pa vedno tako kot z nevoščljivostjo, da ne boš imela nikake koristi, ampak samo škodo. Zlasti pa še s takim maščevanjem, ki ga Ti omenjaš!

Ali misliš, naj bi Ti bila vodnica na ta način, da Ti pomorem do sredstev za Tvoje maščevanje? Kako si čudna! Da Te ne izdam, Ti ne morem točneje odgovoriti. Mislim pa tako-le: Človek rad razmišlja o stvareh, ki mu niso všeč; išče sredstev in potov, da bi prišel do ugodja. Če se mu to ne posreči, — posrečiti pa se ne more, ker je tak naravni razvoj — potem meče krivdo vse rajše na druge, namesto da bi se porazgovoril in prišel do jasnosti. Vsakdo resnico potem odklanja in živi v svoji zagrenjenosti. To ga dela vedno bolj črnoglednega in nesrečnega. In vendar bi ga en sam korak iz teme v solnčno luč lahko osvobodil. — Ali se ne bi odločila tudi Ti za ta korak? Sporoči in grem s Teboj!

Poravnajte naročnino!

Tarzila. To pismo je bila pa res dolgo, a vendar vseskozi zanimivo. Imam vsaj popolno sliko Tvojega življenja in dela, Tvoje družbe in okolice. Prav vesela sem, da si se zopet z veseljem oprijela dela in — ker je delo življenje — življenja. Dobro si se postavila za katoliško časopisje! Tako bi morala storiti vsaka zavedna žena! — Morebiti pa tudi katero Tvojih prijateljc žepoznam; vsaj zdi se mi tako. Le pridno in trdno skupaj držite! Da bi le vse tako ostalo, kakor je zdaj, da bi se po vseh križih lepo umirila! V delu in skrbi za druge je vedno dobro to, da pozabljamo nase. Tega pa ne smemo storiti, kot da bi prinašale velikansko žrtev, ki jo s težavo in nevoljo utrpimo, ampak kot našo lepo nalogo. To, kar si odrečemo, je v blagoslov mnogim. — Na to večkrat misli in Ti bo lažje! Pozdravljena!

Glas vpijoče. Pismo sem poslala g. zdravniku in boš dobila od tam odgovor. Lep pozdrav!

Srečen Tonček. Tvoj prispevek za »Vigred« sem oddala uredništvu. Poišči tam odgovor v eni prihodnjih števil! Sicer pa se mi čudno zdi, ko z neko otožnostjo pišeš o stvari, ki si jo menda že davno prebolela. Saj ni edino v življenju dekleta njeno razmerje do fanta. Deklišтво je ona lepa in čudovita rast iz otroka v dekle, z vsem solničnim spoznanjem onih prelepih nalog, ki jih je Bog položil ženi v srce. Res, da se tudi v tem času jasno razčisti razmerje do drugega spola, a to ne more in ne sme biti edini namen dekliskim letom. Saj so ta leta zorenje v ženo! Kaj pa naj zori, če že vsak cvet zamori slana strasti? To sem si mislila, ko sem čitala Tvojo pošiljatev. — Vzameš? Kako? Kdaj potem obračunaš s starši? To mi ni jasno. Sporoči! Pozdrav!

J. G.:

Janez in Micika.

Janez je pijanček. Tako bi razsodil vsak pameten človek, ako bi ga vprašali za mnenje. Pa se je vendar pred nekaj leti našlo pridno in — človek bi vsaj pred tem dogodkom tako sodil — tudi pametno dekle, katero je upalo živeti s tem človekom v zakonski zvezi. Ljubezen, pravijo, je velesila. Zato se ni ustrašila niti tedaj, ko je zvedela, da ob nedeljah zapravi ves tedenski zaslužek. Micika je verovala, da bo njena ljubezen spreobrnila Janeza in da se bo tudi on iz ljubezni do svoje žene odvadil pijače.

Saj veste, kdaj se spreobrne pijanec. Tudi Janez se dosedaj, po šestletnem zakonskem življenju še ni in prav malo upam, da bi se sploh kedaj. Bog ve, če Micika še upa?

Takole ob plačilnih dnevih opazujem delavce, ki vro iz tvornic. Starejši — obraze imajo že razorane in hrbte rahlo sključene — jo mahnejo kar proti domu. Vedno se mi zdi, da za tistimi malokdaj jasnimi čeli njihove misli vedno kujejo: »Tako sem delal, tako trpel, pa je denarja komaj za najpotrebnejše; kdaj si bom k nedeljskemu kosilu brez skrbi mogel privoščiti kozarček vina, kdaj bom kaj nesel v hranilnico?« — Potem so pa mladi možje, katere doma čaka družinica. Sami so v družini za zaslužek; ob plačilnem dnevu pa vendar nobeden izmed njih ne more, da ne bi nesel črvičkom domov še kakšen priboljšek: pomarančo ali fige ali sladkorčke. Navadili so jih tako in sedaj malčki pričakujejo vsako soboto. Pa so še drugačni: iz tvornice zavijejo naravnost v gostilno. Pa jim ni hudo, ko gre zaslužek celega tedna v nekaj urah po grlu.

Ako popivajo mladi fantje, se jim včasih še prizanesljivo smehljamo, in jih opravičujemo, da jih bo že pamet srečala. Če so pa to zakonski možje in družinski očetje, potem nas obide nekakšna sveta jeza, da bi hoteli kar s silo ukrotiti take

nespametnike in jih prisiliti k varčevanju. Obenem pa pomilovaje mislimo na ubogo družino, katero preživlja tak gospodar.

V Janezovi družini je že takole, kot sem opisala nazadnje. Ob plačilnih dneh, ko druge delavske žene plačujejo po trgovinah tedenske račune in kupujejo za naprej, Micika pozno zvečer gre iskat pijanega Janeza, da ga z mnogimi prošnjami vendarle spravi domov. In ko bi marsikatera na njenem mestu rekla pikro besedo ali vsaj s solzami hladila svojo žalost in jezo, Micika lepo mirno odgovarja na vse pijančeve neslanosti. Zraven pa pomišlja, koliko bo zaslužila na dnini in koliko »žeht« bo oprala prihodnji teden, da bo mogla preživeti družino: Janez je itak vse zapil.

Pa sem se zadnjič spomnila, da se deljena bol lažje prenaša. In sem hotela Miciko potolažiti tako, da sem se malo pojezila in dejala: Kaj vendar misli tak brezvesten mož, kakor je njen Janez: ves teden gara samo zato, da je v soboto večer pijan in da potem razsaja po lastnem stanovanju in razbija svoje premoženje! Mislite, da je držala z menoj? Kaj še! Niti prav ji ni bilo, da sem začela tak pogovor in skoraj nejevoljno mi je razkladala: »Janez bi se nikdar ne zavlekel, ako bi ga ne zapeljala družčina. Pa je vesel in zabaven človek in zato ga imajo fantje radi med seboj. V gostilni beseda dá besedo, za kozarcem mu natakajo kozarec toliko časa, da ga popolnoma omotijo. Potlej pa ne ve, kaj dela in začne plačevati za vse omizje in zato gre vsa tedenska plača. Pa so le fantje, ki ga zvabijo s seboj, največ krivi.«

Na, pa sem imela. In veste, kaj sem videla zadnjič? Za dinarje, katere je sama težko prislužila, je v soboto večer kupila še — pijačo. Pojasnila mi je: »Če ga jutri opoldne spet prime tista njegova sla, ga morda vendarle obdržim doma, ako mu bom mogla ponuditi kakšno pijačo. Sicer pa bo na vsak način hotel z doma in potem se bo spet izgubil.«

Zadnjič sem brala Försterjevo »O etiki družinskega življenja«. Pa je tamkaj zapisano, da mi nismo zato na svetu, da bi nas drugi razumeli, ampak da jih mi razumemo. In je še pisano dalje, da ne smemo vpraševati: »Kakšno mater imam?« ampak: »Kakšna hči sem?«

Kakor bi Micika tudi brala one stavke! Ker je mož pijanec, zato ona še toliko bolj skrbi zanj: morda ga z dobro besedo in s pristranim poboljškom vendarle za nekaj časa priklene na dom in odtegne krčmi. Če jo on ponižuje — kakšen ugled pa neki uživa pijančeva žena — zato se ona še ne pogovarja z vsemi vaškimi klepetuljami o moževih slabostih in ne čaka, da bi udrihnile po njem, njo pa v obraz milovale, za hrbtom pa se ji posmehovale, češ: »Saj ga je prej videla!«

Kri ni voda. Ljubezen ne premine. In če Janez ni takšen, kakor je obljubljal pred zakonom, ona vkljub temu zvesto drži svoje obljube. Morda se ji posreči vzgojiti otroke tako, da bodo tudi nasproti očetu spolnjevali četrto božjo zapoved: da ga bodo vsaj usmiljeno ljubili, če ne tudi spoštovali potem, ko bodo vedeli, da deluje le pijača, ko jih ob sobotnih večerih pestuje in poljubljuje in jim obeta zlate gradove.

Eno pa je gotovo: Šele odrasli bodo vedeli prav ceniti in spoštovati njihovo močno in duševno veliko mater, revno dninarsko Miciko, katera je svojim otrokom vendarle znala ustvarjati Rožni dom.

Gospodinjstvo.

Zemljev orjaški cmok. Zreži na drobne kocke 3 zemlje, poškropi jih z mlekom ter pusti, da se malo napoje. Nato primešaj žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja, malo limonove lupine, 2 žlici masla ali masti in 1 raztepeno jajce. Prideni še 2 žlici moke, naredi podolgovat štrukelj, zavij ga rahlo v servijeto in kuhaj v slani vodi 15–20 minut. Kuhanega takoj odvij, zreži na primerno debele rezine ter zabeli z ocvrtimi drobtinami. Poda se k zeleni solati ali kompotu.

Jetrne klobasice. 20 dkg nastrganih telečjih ali prašičjih jeter, 3 žlice popraženih kruhovih drobtin, malo zelenega peteršilja in limonove lupine, soli, zmešaj in napravi majhne klobasice. Naglo jih ocvri v razbeljeni masti in deni na mizo k solati.

Sirov kuh. 3 žlice presnega masla in 2 rumenjaka dobro vmešaj. Prideni 4 žlice kruhovih drobtin (drobtine poškropi prej z mlekom), od pol limone sok, 2 žlici sladkorja, $\frac{1}{2}$ l svežega sira, malo drobno zrezane limonove lupine in soli. Nazadnje primešaj še trd sneg 2 beljakov, deni v pomazano kozico in speci.

Špinača v vrečicah. Napravi vlečeno testo iz $\frac{1}{4}$ l mrzlega mleka, 4 žlic presnega masla, malo soli in približno $\frac{1}{2}$ l moke. V slani vodi skuhaj zvrhan krožnik špinače. Kuhano odcedi (z vodo od špinače zalij kako drugo jed) in drobno zreži, prideni 2 žlici goste kisle smetane, malo soli in zelenega peteršilja, 1 raztepeno jajce in vse skupaj dobro zmešaj. Nato testo razvaljaj in zreži na štirioglate krpe. V sredo krpe deni žlico špinačnega nadeva, nakar vse štiri ogle skupaj zloži, deni vrečice v pekačo, pomazi jih po vrhu z jajcem in peci v precej vroči pečici.

Pehtranov štrukelj. Napravi testo iz $\frac{1}{2}$ l moke, $\frac{1}{4}$ l mlačne vode ali mleka, 2 žlice presnega masla in malo soli. V skledici raztopi 2 rumenjaka, prideni $\frac{1}{4}$ l kisle smetane, $\frac{1}{4}$ l sira, 2 žlici sladkorja, 2 žlici mladega in drobno zrezanega pehtrana, limonove lupine in sneg 2 beljakov. S tem nadevom pomazi razvlečeno testo, rahlo skupaj zvij in deni v podolgovato pekačo. Peci ga približno pol ure.

Vrt.

V maju sejemo fižol, kumare, buče, polletno endivijo in drugo. Presajamo razno zelje, kolerabce, karfijole, paradižnike i. t. d. S pletvijo, okopavanjem in zalivanjem bomo rastline krepko v rasti podpirali. — Važno je tudi, da pregosto zasejane rastline pravočasno prepulimo. — Visoke vrste graha, ki potrebuje opore, postavimo veje, čim je približno 10 cm visok. Ako ga pustimo predolgo brez opore, poleže in slabo obrodi.

Sobne rastline, ki jih damo na »letovišče«, postavimo tako, da so zavarovane pred pekočimi solnčnimi žarki, pač pa naj bodo dostopne jutranjemu solncu. — Z lončnimi cveticami okrasimo tudi okna in balkone. Pri tem moramo paziti, da se barve cvetlic skladajo med seboj. Tudi za primerno jakost barve moramo skrbeti, ker le pestre in močne barve učinkujejo na daleč. Ozirati se je treba tudi na to, da potrebujejo nekatere lončne cvetlice veliko solnca, druge manj, nekatere tudi v senci prav dobro uspevajo. Temu primerno jim je določiti lego okna. Da potrebujejo ene več vode, druge manj, je pač vsakomur jasno.

Oglejmo si torej nekatere lončne rastline. Za okna in balkone so pač najbolj hvaležne pelargonije. Živahne, krepke barve, trpežnost cvetja in neutrudno cvetenje jih odlikuje pred drugimi lončnimi cveticami.

Nad 200 vrst pelargonij poznajo vrtnarji. Omenimo le najbolj znane: angleška ali velikocvetna pelargonija, navadna pelargonija in viseča pelargonija ali bršljanka. Dočim se angleška pelargonija bolj uveljavi kot sobna rastlina, se navadna pelargonija in bršljanka ne more pogrešati ne na oknu kmetske in tudi ne na oknu gosposke hiše. Pelargonije zahtevajo veliko solnca. Važno je tudi, da jih vsadimo v razmeroma majhne lonce. V prevelikih loncih ali zabojih preveč ženejo v liste, cvetja je pa malo.

Med rdečebavne pelargonije postavimo na okna in balkone belocvetne pelargonije ali marjetice, ki tudi zahtevajo čimveč solnca.

Zelo hvaležno okrasne cvetlice so tudi begonije, zlasti »grmičasta begonija«. Vsajena na oknu ali prosto na vrtu, v polsenci ali na žgočem solncu, povsod se dobro počuti ter nas razveseljuje s svojim drobnim, pisanim cvetjem od pomladi do jeseni.

Ker smo že pri begonijah, si oglejmo še kraljevsko begonijo, ki jo gojimo le kot sobno rastlino. Na mogočnih listih se prelivajo barve v najčudovitejši blesek. Kraljevska begonija in tudi druge listnate begonije so pa precej občutljive. Slnca ne potrebuje. Postavimo jo v bližino okna, pa razvije vso svojo krasoto razkošnih listov. Dokler raste, potrebuje veliko vode. Pri zalivanju moramo paziti, da listov ne zmočimo in ne ranimo.

Na okna, kjer je bolj malo solnca, postavimo skromne fuksije, ki se razcveto v bogato cvetje. Znana vodenka bo tudi v senci vse leto pridno cvetela. Pove nam pa že njeno ime, da potrebuje obilo vode.

Najbolj priljubljena cvetlica je gotovo nagelj, opevan tudi v naših slovenskih narodnih pesmih. Prava slovenska domačija ni brez nageljna v oknu.

Nешeto vrst nageljnov poznamo, ki jih delimo v vrtno in lončne. Med lončnimi nageljni kraljuje viseči ali gorski nagelj. So pa tudi nekateri drugi lončni nageljni, ki vzdrže v sobi več let. Na solnčni legi in pri enakomerni toploti cveto tudi v zimskem času. Za lončne nageljne je v poletnem času določiti zavetno lego, obrnjeno proti jutranjemu solncu. V taki legi so nageljnovi cveti zelo trpežni. Na vročem opoldanskem solncu pa kaj hitro uvenejo. Ko raste in cvete, potrebuje primerno vlago.

Hortenzija je tudi zelo hvaležna lončna cvetlica. Zaradi krasnih cvetov zasluži, da bi jo v večji meri gojili. Njena prvotna domovina je Japonska. V Evropo smo jo dobili leta 1768.

Hortenzijo vidimo v vseh mogočih barvah: bela, rožnata, rdeča, lila itd. Na umetni način lahko sami dosežemo barvo, kakršno želimo. Zaradi izredno lepih in velikih cvetov, ki jih razvije že v aprilu in maju, če jo pravilno gojimo, je kot okrasna cvetlica zelo primerna za oltarje in kapelice. — Hortenziji ugaja bolj senčen prostor, pred opoldanskim

solncem naj bo zavarovana. Ko je v razvoju in cvetju, zahteva veliko vode.

Asparagus ali okrasni špargelj, ki je doma iz južne Afrike, je pač vsakomur znan. Šopek cvetja brez asparagusove vejice, je že kar brez veljave. — Drobn, elegantno in trpežno zelenje na dolgih steblih je asparagus kot okrasna lončna rastlina nenadomestljiv. Zgoče solnce ni zanj. V polsenci ga primerno zamakajmo, pa bo dobro uspeval.

Pridobivajte novih naročnic!

V vsako hišo Vigned!

Zdravstvo.

(Odgovarja dr. J. M.)

Polončka. Vas muči glavobol zlasti poleti. Zjutraj, ko vstanete ste trudni, oči so Vam boleče. Tudi želodec Vas boli, zlasti še v vročini. Aspirin Vam pomaga. Skrbi Vas, če aspirin v tabletah suh dejan v usta škoduje. Bodite mirni! V tabletah ali prasku na vodi ali suh je aspirin dober, če Vam pomaga. Le preveč se ne navežite nanj, da se ne privadite preveč na to zdravilo. Tudi Pyramidon ali Veramon bi za izpremembo bilo poskusiti.

M. Bernik. Za odstranitev solnčnih peg imamo vse polno reklamnih sredstev, ki pa nobeno sigurno ne pomaga in se iste spomladi povrnejo.

Concordia. Kraj Recklinghausen, kjer je zdravilišče Hardheim za kostno jetiko je na Westfalskem. Leži 20 km severozapadno od Dortmunda in leži 7° 11' vzhodne dolžine in 51° 36' severne širine, če hočete geografsko natančnost. Kraj za zdravljenje kostne jetike z jako lepimi uspehi je pri nas Rakitna pod Ljubljano. Za enkrat so še lesene stavbe tega sanatorija, ki se bo pa razvil kakor kaže v pravi sanatorij za te vrste bolezni. Dosedaj funkcijonira samo v poletnem času kot provizorična ureditev.

B. Filak. Glavobol Vas muči, oči Vas bolijo in megleno vidite. Sumite tuberkulozo v očeh in imenujete »Scleritis«. Če je samo to, potem je ta bolezen ozdravljiva, le mirni bodite. Če je hudo, potem le v bolnico.

Samosvoja. Puder na koži obraza, organizmu kot takemu ne bo škodoval niti v mladosti niti v starosti, če si kože preveč ne razdražite z njim. Navaden Zinkov puder tega ne napravi. Kaka druga sestavina bi morda utegnila tudi to storiti. — Če noht palca na nogi raste v meso, je navadno kriv čevljev ali pa napačno obrezovanje nohtov, ki se morajo vedno od oglov proti sredi rezati nikdar v ogel riti s škarjami, ker navadno ondi ostane ostrina, ki draži meso, da se vname. Če je enkrat bolečina in vneta, je treba obkladkov svinčene vode ali pa odstraniti noht potem operacije.

Iz društvenega življenja

Krščansko žensko društvo v Ljubljani.

Krščansko žensko društvo s sedežem v Ljubljani je že praznovalo 10 letnico svojega obstoja in je lahko zadovoljno s svojimi uspehi. Društvo šteje nad dve sto članic, članarina znaša Din 12 na leto.

V letu 1929 je imelo 20 društvenih sej, katerih se odbornice polnoštevilno udeleže. V društvu je sedem odsekov in ti so: dobrodelní, gospodinjski, npravstveni, prosvetni, veselečni, reprezentančni in ženskopravni odsek.

Odbornice in članice sodelujejo pri različnih zbirkah, kakor zbirke za Jugoslovansko Matico, za Poselski dom i. t. d. Društvo prisloči mnogokrat drugim društvom in posameznikom na pomoč. Predsednica gđc. Cilka Krek predava enkrat na teden v Marijinem domu služkinjam o gospodinjstvu.

Društvo je obdarovalo do osemdeset revnih otrok ob priliki Miklavževega večera.

Od decembra dalje prireja vsako nedeljo praviljične popoldneve in marijonetno gledališče, ki privabi mnogo dece.

Sodeluje pri stolnem paramentnem društvu in bo v najkrajšem času med drugimi stvarmi oskrbelo župno cerkev Cukarica pri Beogradu s pluvijalom.

Odbornice so zastopale društvo pri instalaciji novega škofa dr. G. Rožmana, na orlovskem izletu v Pragi in pri nešteti slovesnostih. Svojo zastopnico ima tudi pri društvu Caritas, katerega namen je skrbeti za varstvo potujočih deklet.

Prireja vsako drugo sredo čajanke v brezalkoholni restavraciji v svrhu medsebojnega spoznavanja.

Za umrle članice se je bralo že več maš zadušnic. V teh stavkih je omenjen samo majhen del dela društva, za drugo pa veljajo besede, naj ne ve levica, kaj dela desnica.

Ker je članarina tako mala, zato je želeti, da se čim največ gospi in gospodičen javi ter pristopi k društvu, ki more uspešneje delovati, čim več članic sodeluje.

Za 25. marec je proslavilo slovensko materal s prelepo prireditvijo v opernem gledališču. (Poročilo o tem je na strani 93.)

Iz uredništva in uprave

Pauli M. Prav, da ste prevzela poverjenitvo za Vigred! Toliko časa boste že imela. — Ali dekle ni ženska? Torej! — Naslov za g. Selmo je: G. Selma pri uredništvu Vigredi, Ljubljana, Ljudski dom. — Prav lep pozdrav!

Julija. Za obdelanje take snovi kot ste se je lotili zadnjič, je treba zrelosti. Vi ste mnogo premlada za to! In, ali mislite, da je res dovolj, če se po grehu malo zajoka, pa prijateljci odkrije svojo zablodo? Vsaj tako nekako pišete. Svetujemo Vam, da obdelavo take snovi prepustite močnim in zrelim ljudem! — Na naše vprašanje, pri katerih listih sodelujete, nam doslej niste odgovorila. Želite pa sveta in navodil; dokler tega ne vemo, Vam tudi svetovati ne moremo. Prosimo, da vzamete manjšo ovojnico, ker je ta pretežka. Pozdrav!

Nagrade nabirateljicam novih naročnic.

Pozivu za nabiranje novih naročnic »Vigredi« v letošnjem letu se je odzvalo prav lepo število naših čitateljic, ki so tudi prejele razpisane nagrade. Za 15 novih naročnic so bile razpisane nagrade: Slovenska kuharica, ali ura budilka, ali pisalna garnitura. Nagrado »Slovenska kuharica« so prejele te-le gospe in gospodične: Blažič Jozefa, Fram pri Mariboru; Boltar Franja, Stara Fužina,

Bohinj; Gospodinjska šola »Mladika«, Ptuj; Grčar Anica, Homec; Korenčan Marijana, Horjul; Kosmač Marička, Menges; Kržič Ana, Borovnica; Lončar Mici, Horjul; Plavšakova Verica, Ljubljana; Vrtnjak Marica, Križevci pri Ljutomeru. Pisalno garnituro je prejela Ahačič Mici, Tržič. — Za 10 novih naročnic so bile razpisane nagrade: Pregljeví zbrani spisi, ali tri brisače, ali kuhinjski predmeti. Kuhinjske predmete so dobile Lončar Ančka, Horjul, Setničar Helena, Polhov gradec, Regulj Minka, Motnik; Koprivnik Kati, Tržič; Medved Pavli, Dol pri Hrastniku. Uršič Francka, Ljubljana, pa se je odpovedala nagradi v korist tiskovnemu skladu, za kar še posebna zahvala. — Za pet novih naročnic so bile razpisane knjige Ljudske knjižnice. To nagrado je prejela: Jenič Albina, Pod, Stopiče. Seveda pa so bile vmes tudi, ki so sicer pridobile zahtevano število novih naročnic, toda pogojev glede plačila naročnine niso izpolnile in zato niso prejele nagrad. Poleg teh nabirateljic pa je bila še cela vrsta onih, ki so pridobile manjše število novih naročnic in tudi takih, ki se niso potegovale za nobeno nagrado. Vsem veljaj naša prav srčna zahvala! Obenem pa naj si bodo sveste prav vse, da so s svojim sodelom pri širitvi našega lista storile dobro delo vsemu slovenskemu ženstvu, ki jim bo za to gotovo hvaležno.

Dobre knjige

Orožen: Učbenik ruskega jezika. V bogati zbirki žepnih slovarjev in učbenikov, ki jih izdaja Jugoslovanska knjigarna, je pravkar izšel »Učbenik ruskega jezika«, ki ga je sestavil prof. J. Orožen. Od nekdaj je bilo pri nas zanimanje za ruski jezik živahno. Orožnov »Učbenik« bo dobrodošel. Knjižica bo gotovo vzpodbudila marsikateriga, da se posveti temu velikemu slovanskemu jeziku. Cena vezanemu izvodu 64 Din, broš. 50 Din.

Slovensko-nemški slovar. Sestavil dr. F. Bradáč s sodelovanjem dr. I. Preglja. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena v platno vezanemu izvodu 100 Din. — Že dolgo časa smo pričakovali tega prepotrebne slovarja, ki smo ga tako zelo potrebn. Praktično je preračunjen v dvojno smer: da Nemca navaja v slovenski izraz in da Slovencu tolmači nemškega. Besede je uveljavil prav z ozirom na pravopis, ki nam ga narekuje živa beseda narodova. Za vsakega Slovenca in Slovenko nujno potrebna knjiga!

Lehen-Brucker, Weg zum innern Frieden. To je knjiga in delo, ki bo danes marsikateremu razdvojenemu srcu prineslo, če že ne miru samega, gotovo vsaj ne malo tolažbe in slutnje lepote lepega in k Bogu usmerjenega življenja. Cena v platno vezani knjigi M 5.60.

Perch, Peter Heinrich, Mutter und Klosterfrau. To so pisma matere, ki je

postala redovnica-karmeličanka in piše kot zrela žena iz samostana Santa Brigida v Rimu, krasna pisma svojemu starejšemu sinu in njegovi ženi. Vso knjigo preveva močna volja in kot skala trdna vera. Knjiga je prevedena iz danščine. Cena M 6.40.

Holl, Dr. Konstantin, Die Jugend grosser Frauen. Še vedno velja pregovor, da besede mičejo in zgledi vlečejo. Za mlada, sprejemljiva dekliška srca je knjiga primerno darilo, ker opisuje mikavno rast in zorenje plemenitih ženskih značajev v vseh mogočih poklicih.

Pagés, Helene, Ehrenpreis. Do sedaj je to delo šlo v svet, med zlata otroška srca, v 50.000 izvodih. Tudi za naše najmlajše bo ljubeče srce učiteljice, ki svojega poklica ne smatra samo kot delo, temveč kot vzvišen poklic vodnice, prijateljice in matere, našlo premnogo krasnih povesti, legend in zgodb za slovesne dneve priprave na prvo sveto obhajilo. Cena v platno vez. in ilustrirani knjigi M 4.

Frau und Volk. Šestero žena je napisalo to drobno knjižico in sicer svojim sestrkam. Zato, da tudi one zvedo, kako je žena, ki je pri samostojnem delu zaposlena kot delavka, uradnica, prodajalka, vendarle tudi graditeljica narodove veličine. In da je vsako dekle soodgovorno, da po svojih močeh sodeluje za uresničenje pravic, ki gredo ženi po naravnem in božjem pravu.

Za tiskovni sklad so darovale:

Kveder Mici, Ljubljana VII	Din	5.—
Kocjančič Katarina, Rečica pri Bledu	»	3.—
Petkovšek Fanči, Podlipa 8 pri Vrhniki	»	2.—
Burja Betka, Krnica, p. Zg. Gorje	»	5.—
Štrovs Pavla, Šmarna gora	»	5.—
Kralj Ivica, Ljubljana, Streliška ul.	»	15.—
Lestan Luiza, Ljubljana, Kolodvorska ul.	»	2.50
Uršič Francka, Ljubljana	»	30.—
Lesjak Angelca, Dobrovlje	»	10.—
Pečan M., Ljubljana	»	5.—
	Din	82.50
Zadnji izkaz	»	1922.—
Skupaj	Din	2004.50

Iskrena hvala! Za nadaljnje prispevke se priporoča

konzorcij »Vigredi«.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravišтво je v Ljudskem domu.

MIROSLAVA LEITGEB

LJUBLJANA

JURČIČEV TRG ŠTEV. 3

Ročno in strojno vezenje

Predtiskane, začete in
izgotovljene vezenine

P O S E B N O S T :

Zastori in perilo po najnovejših, okusno sestavljenih vzorcih

Vse potrebščine za
predtiskanje v izberi

Izdelovanje šablon — Naročnicam »Vigredi« 5% popust

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Najbolje urejena:

tiskarna

knjigoveznica

klišarna

kameno-, offsettisk

bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**NAJMODERNEJŠA
GRAFIKA
JUGOSLAVIJE**

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

**VZAJEMNI ZA-
VAROVALNICI**

V LJUBLJANI,

Dunajska cesta 17

Podružnice:

Zagreb, Pejačevićev trg br. 15

Sarajevo, Vrbanja ulica br. 4

Celje, Breg šte. 33 - - - -

Vaši lasje imajo svili podoben lesk.

ako jih negujete z Elida-Shampoo-nom. Zdravi lasje imajo nek poseben lesk — ako so čisti. Nič ne očisti las temeljiteje kot Elida Shampoo. On da lasem lesk ki je podoben svili. Umetnegaleska svet ne občuduje, pač pa naravnega. Shampoo-ni, ki vsebujejo sodo naredijo las pust in trde. Elida Shampoo je garantirano prost sode.

Voljni kot svila — mehki kot svila — lesketajoči kot svila —
je efekt Elida Shampoo-na.

ELIDA SHAMPOO